

IRDETÉSEK

El egy sző 5 lej, vastagabb
kisebb apróhirdetés 50 lej,
30 százelek kedvezmény,
dija előre fizetendő, jelzés
vábbitunk, ha portó helyeg
jegyzési hírek díja 250 lej,
főknek 150 lej.

Eladó egy füvetelő
álmányal együtt. —
Kert-vendéglősöknek
alkalmas. Ertekezhet-
ni Egyetem-u. 3., a
háztölgényénél.

PINCE
cca 250 m², világos,
lakóknak, műhely-
nek kiadó. Malom-
utca 28.

Egy 24 x 30-as
lányképező gép
szakszattalval és
eladó.
Nadler
Cluj, Calea Doroh. 16.

**2 tüdőcsus-
kufatos** leánykát
vagy két teljes ellá-
tásra és kezelésre el-
fogadok. Nagy kerítél
rendelkezem. Cim a
kiadóban

Nyári kirándulásra
Frídó és zongora hasz-
nával kiadó. Strada
Paris 4.

Butorozott szoba,
fürdő és zongora hasz-
nával kiadó. Strada
Paris 4.

**Egy angol mecha-
nikai** rövid teke-
zongora béreadó. —
Cim a kiadóban.

francia, német, olasz, cseh-
stb. fordítások. Levelek
sérvények, periratok, tuzo-
gazdasági, irodalmi cikkek
szorosítások. **Dr. Man-
Kötő-u.** 3. sz. Telefon 831

Lei 900
és fejjebb

Lei 3500

lent meg!

mantikus zsidó költő
ágbirodalom legelső
cellárja, a királyn-
ebb tanácsadója

RAELI
ete

művének fordítása.
agyarnyelvű
LI életrajz
72 l.
delhező
yvosztályában, Cluj

KIADÓHIVATAL Tl 3181
Str. Baron L.
SZERKESZTŐSÉG Tl 1
Ejjei telefon (ny
ELŐFIZETÉSI ARAK
Egész évre . . . 7000
Félévre . . . 3200
Negyedévre . . . 1100
Egy hónap . . . 110

Nl évfolyam * 97. szám
1928 május 3 Csütörtök
* 5688 Ijjár 13 *

Cenzurat: Suciú

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Amerika a világbékeért

Irta: David Lloyd George

Alábbi cikk az „American Press Association” útján került a világ-sajtóba

Kellognak és Briandnak a háborút el-
dőlő javaslatai váratlanul és gyorsan
yazottak diplomáciai konfliktusra és
könnyen megiehet, hogy a kontroverziák
több európai országban kimagasló po-
litikai szerepet fognak játszani.

Soha a világbéke érdekében ilyen
messzemenő javaslatokat még nem tet-
tek. Régebben a béke kérdését regioná-
lis paktumokkal és békebiztonsági szerző-
dések útján próbálták rendezni. A béke-
biztonságban a tekintetben korlátolt je-
lentőséget biztosítottak, minthogy Né-
metország kivételével nem volt nagyha-
talos, amely az állandó békebiztonságról
szóló záradékok elfogadta volna. Két ha-
talom közötti kölcsönös, a megtámadta-
tást tillo paktumok gyakran egy harmadik
hatalom megtámadtatásának csirait
nyitják magukban. A francia ellenjavasla-
tok ezt a kielégítetlen állapotot megja-
vítják ugyan, de olyan esetekben, ami-
kor komoly komplikációkról van szó,
ez nem jelent figyelemreméltó haladást
azon az úton, amelyen nemzetközi vita-
kat háborúk helyett békebiztonsággal
gyekeznek elintézni. Sőt ellenkezőleg,
azt lehet mondani, hogy az európai bé-
két már most veszélyeztetik. Ezzel szem-
ben az amerikai javaslatnak komoly
jelentősége van. Ez a javaslat ugyanis
követeli, hogy a nagyhatalmak a hábo-
rurol mint nemzeti politikájuk eszköze-
ről egyszerűen mondjanak le. Amerika
pedig átvonnó e tekintetben a vezetést.
Az a véleménye, hogy a többiek követni
fognak, minthelyt a nagyhatalmak e tekintetben
egységesek.

Az amerikai javaslat, amennyiben azt
a hatalmak elfogadják, legalkalmasabb
lenne az európai béke számára olyan
átmozdítást teremteni, amelyet eddig
nélkülöztünk. A materiális leszerelés egyik
leghatékonyabb eszköze kétségtelenül az
erkölcsi leszerelés. Az erkölcsi leszerel-
éshez vezető legrövidebb út pedig az,
ha a háborút abban az ünnepélyes for-
mában itéljük el, ahogy azt Kellog jawa-
solja. A béke megszilárdítására Genfben
és egyebütt meglett javaslatok azt a célt
szolgálták, hogy a háboru leszerelés út-
ján akadályozzassék meg.

Wilsonnal szólva, ez a javaslat a má-
sodik tűzpróba, amelynek alá kell vetni
magukat az európai diplomatáknak,
ha az igaz béke jogi megalapozását akar-
ják. Az első próba az orosz javaslat
volt. Az oroszok ugyanis azonnal lesze-
reltek volna, ha a Népszövetségbe tömör-
ült hatalmak egyidejűleg viszik kereszt-
ül a leszerelést. Litvinovnak a maga
létezésével körülbelül ugyanaz a szerepe
volt, mint Luthernek a vormsi birodalmi
gyűlésen. Beszédét fagyos hallgatással
fogadták. A második próba Kellognak ez
a memorandumja. Az emlékirat az ösz-
szes nemzetközi konfliktusoknak bár-
milyen úton való békés szabályozását ja-
vasolja. Am a győzőkből hiányzik a
szándék ahhoz, hogy feladják azokat az
előjogokat, amelyeket a keményen ki-
harcolt győzelem biztosított számukra.
Egy általános leszerelésről és békebiz-
tonságról szóló megállapodás ez előjogok-
ról való lemondással volna egyenlő. Ha-

talmas hadseregeik révén pedig ezek a
hatalmak ma Európai urai.

Minden őszintén elgondolt békebiz-
tonságról szóló javaslat kell, hogy felölel-
je a szerződő felek teljes egyenjogusá-
gát. Azonban nem lehet szó egyenlőség-
ről abban az esetben, hogyha a bíróság,
előtt az egyik fél állig fel van fegyve-
rezve, a másiktól pedig egy csorba tör
kivételével, minden fegyvert elkobozlak.
A felfegyverzett felek el vannak tökéltve
a statusquo fenntartására, jöjjön, aminek
jönnie kell. Egyáltalán nem gondolnak
arra, hogy elfogadják olyan bíróságnak
a döntéseit, amely területek, jogok és
előnyök felett itélkezhetik, olyanok föl-
lött, amelyeket békeszerződésekkel, vagy
békeszerződésekkel kívül fegyveres erővel
szereztek meg. Es éppen ezért, mert Kel-
log javaslatának az a lényege, hogy ma-
den olyan konfliktus, amely alkalmas a
béke felborítására, békés úton rendezen-
dő, a szövetségesek sajtója — az angol
újságok kivételével, — egyöntetűen itéli
el ezt a tervet és fel van háborodva

Briand ellen, hogy ő is a békebiztonság
„ingoványos” területére távedt. En a
magam részéről meg vagyok győződve
róla, hogy ez a kimagasló francia állam-
férfiu őszintén kívánja a békét és kész
veszedelmeket is magára vállalni, csak-
hogy megvalósítsa. Kollégáinál azonban
nem talált támogatásra.

Kellog merész erkölcsi cselkedete vég-
telenül több egyszerű gesztusnál és azért
mindennek ellenére, nagy hatást fog
gyakorolni Európa népeire. Lassanként
fel fogják ismerni e javaslat igaz jelen-
tőségét. Mert hiszen Kellog ezzel jelezni
akarja azt, hogy Amerika a világproblé-
mák megoldását célzó munkában, első-
sorban pedig az európai béke megalapo-
zásában közre akar működni. Nem jelen-
ti ez ugyan Amerikának a Népszövetség-
ben való részvételeit, de jelenti Amerika
együttműködését egy igen fontos ügy-
ben a Népszövetségbe tömörült hatal-
makkal. Ebben a tekintetben Ameriká-
nak morális és közvetlen hatalma fellé-
lenül érvényesülni fog. Az amerikai ja-
vaslatok nem állanak ellentétben a Né-
pszövetség alapelveivel, mint ahogy azt
Kellog ellenfelei és kritikusai elhárítani
szeretnék. Ellenkezőleg, a javaslatok a
legnagyobb mértékben alkalmasak a
Népszövetség befolyását, értéket és tekin-

télyét megszilárdítani. Igaz ugyan, hogy
a népszövetségi szabályzat nem zárja ki
a háborút, azonban mindenki tudja, hogy
a Népszövetség létrejöttének egyik célja
az volt, hogy a világ ebben az irányban
irányban haladjon. Amerika teljes jog-
gal látja elérkezettnek azt az időt, hogy
egy lépéssel előbbre vigye a világot.

Az angol közélet a washingtoni javas-
latokkal szemben közelebb áll, mint Pá-
ris. Anglia ugyanis teljesen mentes ép
ugy, mint Amerika, a katonai szövetség-
ektől és a legtrikább esetben hajlandó
más állammal katonai egyezményt köt-
ni. Mindazon államok, amelyek külügyi
politikájuk homlokterébe a népszövetségi
eszmét állították, ebben a kérdésben
teljes szívvel Washington mellett álla-
nak. Es amint látjuk, e probléma körül
már eddig is nagy komédiák támadtak:
konferenciák, bizottságok, jegyzékek,
diplomáciai akták tömegei. Az ember-
nek az az érzése, hogy a világ térképe
felett a béke galambja úzi a háboru sas-
madarát. Azonban, ha majd a galamb
eléri a hóját, bizonyára a ragadozó
nyomban rá fogja vetni magát a szelid
madárra. Es akkor az a veszély fenyeget,
hogy a komédia tragikusan fog vég-
zódni

Az igazságügyminiszter különös jelentése a minisztertanácsnak a bukott Közgazdasági Bankról

Stelian Popescu igazságügyminiszter felolvasta az államügyészség jelentését, amely szerint a bukott bank 1.200.000 lejt juttatott a kisebbségi lapoknak románellenes propagandára

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Ke-
let tud.) Az Egyesült Közgazdasági és
Jelzálogbanknak bukása, amely a bank
három igazgatóját a börtönbe juttatta, a
bank sok száz betétesét pedig mindené-
ből kiforgatta, a mai napon váratlanul
minisztertanács elé került. Mindenképen
dícséretre méltó dolog, ha a kormány,
különösen a mai napokban, amikor igen
fontos kérdések vannak a politikai élet
napirendjén, időt és munkát szentel egy
bankbukásnak, amely annyi embert tett
szerecsenellenné és renditelt meg egész-
lencijában. A mai minisztertanács
azonban olyan fantasztikus formában
foglalkozott a kolozsvári bankrothall,
hogy nem haladhatunk el mellette szó
nélkül.

Igazán nem tudjuk megérteni, hogyan
jutott Stelian Popescu igazságügymi-
niszter olyan adatoknak birtokába, ame-
lyek a bankbukást és annak mellékö-
rűlményeit egészen fantasztikusan, ten-
denciózus megvilágításba helyezik. A
minisztertanácsról kiadott kommuniké
szerint az igazságügyminiszter beszámó-
lója az államügyészség jelentésén alap-
szik, amely hangsúlyozottan aláhuzza,
hogy a bank 150 millió lej passzívájából
40 milliót a környék parasztjai vesztel-
tek és kiemeli, hogy a bank könyveiből
kítunik, hogy a bank 1 millió 200 ezer
lejjel támogatta több erdélyi kisebbsé-
gi lap románellenes propagandáját. Köz-

li a jelentés azt is, hogy az ügyészség
megteszi az intézkedéseket az érdekel-
lapok ellen.

Vajjon, miért kell ezt az ügyet ilyen
mellékvágányra terelni? Ha a bankbukás
kimeríti a büntető törvénykönyvben elő-
irt kritériumokat, ugy a bűnösök amugy
is el fogják venni büntetésüket, ami pe-
dig az ügy polgári részét illeti, az a csőd
eljárás tárgyát képezi. Miért kell tehát
ezt a kétségtelenül bűnös bankbukást az
irredentizmus vádjával is aláfesteni?
Annál kevésbé érthető ez, hiszen csak
nem tételezhető fel, hogy egy olyan bank,
amelynek igazgatósági elnöke **Daianu**
esperes volt, az igazgatóság tagjai között
pedig hogy csak néhány nevet emlit-
sünk, **Simionescu** pénzügyi államtitkár
és **Negruti** mérnök, a Kereskedelmi és
Iparkamara elnöke is helyet foglaltak,
románellenes propagandára pénzt folyó-
sított volna kisebbségi lapoknak.

Nem tudunk arról, hogy a bukott bank
valamelyik kisebbségi lapot finanszíroz-
ta, vagy „pénzelte” volna. Az ügyész-
ség nyilván az létesítette meg, hogy azo-
kat az összegeket láthatta a bank köny-
veiben, amelyeket a bank hirdetések, köz-
gyűlési meghívók, mérlegek és más üz-
leti közleményeinek hirdetései díjaképen
fizetett ki nemcsak kisebbségi, hanem
többségi lapok kiálóhivatalainak is. Ilyen
címen azonban a legtöbb bukaresti pénz-
intézetet is románellenes propagandával

lehetne vádolni, hiszen azok a bankok,
amelyeknek tüzeltkörük Erdélyre is kiter-
jed, mérlegeiket és hirdetéseiket egyes
kisebbségi lapokban is le szokták közöl-
tetni.

Mindenesetre kíváncsisággal várjuk a
kisebbségi lapok ellen beígért vizsgálá-
tot, amely nemcsak a lapokat, de a
bank volt igazgatóságának román tag-
jai is tisztázni fogja ama vád alól, hogy
a bank pénzeit románellenes propagan-
dára feközölték el.

A minisztertanácsról kiadott hivatalos
jelentést egyébként itt adjuk:

Bucuresti, május 2. A kormány ma
délben minisztertanácsot tartott elsősz-
ben a miniszterelnökség új székhelyén,
a Stirbey-palotában.

Daianu Vinila elnökölt a minisz-
tertanácsban, amelynek Duca, Stelian Po-
pescu és Argeloianu miniszterek refe-
rááltak a dobroresti és ghermanesti vé-
res konfliktusról. Az ügyet a bírói fóru-
mok vizsgálják felül a felelősség és a
bűnösök megállapítása végett. Külön
vizsgálóbizottság fogja a közigazgatási
forumok felelősségét megvizsgálni.

A minisztertanács ezután május 10-e
megünneplésének programjáról tár-
gyalt.

Dr. Lapu munkaügyi miniszter az ál-
tala most meglátogatott beszarábiai sző-

vetkezétek virágzó helyzetéről számolt be.

Stelian Popescu igazságügyminiszter felolvasta az államügyészség jelentését a kolozsvári Egyesült Bank csődjéről. A jelentés szerint a bank 150 millió lej passzívájából 40 milliót a környék paraszti veszítettek. A bank könyveiből megállapították, hogy 1 millió 200.000 lejjel támogatta több erdélyi kisebbségi lap románellenes propagandáját. Az ügyészség megteszi az intézkedéseket az érdekelt lapok ellen.

A minisztertanács üdvözölte Inculet beszarabiai minisztert a kisenevi ünnepek sikeres lebonyolításáért, az ott tapasztalt mintaszerű rendről.

A minisztertanács nem foglalkozott a gyulafehérvári kongresszussal.

A gépzene

Egy francia folyóirat, a Menestrel, mely már kilencven esztendeje áll fenn és páratlan nagy olvasó közönséggel rendelkezik, cikket közöl a zenéről és a gépről Andrea Sarnette nek, az olasz zeneirónak a tollából, aki eredeti, elmés módon tört lánzdását a gépzene mellett, melyet a jövő muzsikájának nevez. A szerkesztőség a cikket megcsillagozza s ezt a megjegyzést fűzi hozzá: „Szokásunk szerint helyt adunk minden véleménynek, de a szerkesztőség fűntartja a magáét.”

A cikk meglepő és merész. Azt a kérdést veti föl, hogy a gép tökéletesedésével, általános elterjedtségével nem volna-e helyes arról gondolkodnunk, hogy a zene továbbítását egyszerű és mindenkorra, végérvényesen a nálunk sokkal tökéletesebb gépekre bízánk?

E furcsa ötletre nem elég, ha számközlőn és mosolyogva a vállunkat vonjuk. Tény, hogy a gép mai műveltségünkben egyre több teret hódít, lehetetlen szabadulnunk félelmetes zsarnoksága alól.

Nekem nem ellenszenves az a költő, aki verseit írógéppel írja...

Aztán beszél a zenekarok tökéletes együttműködéséről. Sok karmester hiába hadonász, nem képes összetartani hetven, vagy száz tagból álló zenekarat. Mindebből oly zürzavar keletkezik, hogy örömmel gondolunk arra a pianóóra, melyet egy értelmes zenész igazat vagy a zongoraverklire Sarnette így folytatja:

— Tegyük föl, hogy egy zenekar kitünően játszik egy szimfóniát. Ha játékat lassíthatnók, mint a moziban, akkor egyes akkordok és futamok szintén gépszerűek volnának s úgy hullának a hangok a dobhártványokra, mint a jégeső egy lampionvegre.

Mindenesetre korszerű ez a fölszólalás, jellemzi századunkat, mely a gépnek oly fontos szerepet juttat. Tagadhatatlan, hogy a zenében is csodálatos eredményt ért el a villamos pianola, mely egy zongoraművész finomságait, minden egyéni billentését és árnyalatát maradéktalanul visszaadja a lyukacsos hengeren. A gramofonon Beethoven gyakran jobban élvezhető, mint a hangverseny teremben. A gép a ritmusnak új erőt adott. Egyes emeltyük, korongok jobban működnek a törékeny és rozoga emberi szívnél.

— A zenekar — írja Sarnette — legyen gépies: egy nagy gép egyesítse az összes eddig ismert és ismeretlen hangokat s ne majmolja a szimfónikus zenekart. A lyukacsos hengert írja meg a zeneszerző, ez helyettesítse a partitúrát. Akkor nem kell tartania attól, hogy egyes szölamok nehezek lesznek s a zenészek nem tudják kihozni. A homo sapiens a zeneszer-

ASTRA

Román Biztosító Társaság

Vezérigazgatóság

Bucuresti, Calea Victoriei 86., etage II.

Köt házassági, születési és életbiztosításokat, garantálja az egész biztosított tőke kifizetését levonás nélkül. — A halotti bizonyítvány benyújtásakor azonnal előlegezi a biztosított tőke negyedrészt, a pillanatnyi szükségletek fedezésére, a fennmaradó összeget pedig három hónapon belül kifizeti. Forduljon bizalommal képviselőinkhez.

Keresünk biztosítókkal rendelkező képviselőket minden városban

Magas jutalékot és díjat fizetünk

számok családfája fölé emelkedik. A gép tökéletesen fölöslegessé teszi az embert, mert ha az orgonaművész orgonáján a macska üt le egy billentyűt, vagy maga az orgonaművész, a között semmi különbség nincsen...

E cikk számos vitára adott alkalmat Ciampelli élesen megtámadja Sarnette fölfogását. Így ír:

— Sarnette nagy tévedésben van. Ha — amint Jean Grimod mondja — a zongoraművészek az alkotásra képtelen emberek, az alkotásra képtelen

embereknek örök vesszőparipája marad a gépzene. Az egyéni előadásban van valami sugalmas, kifejezhetetlen, meghatározhatatlan varázs mely rugalmas mint maga az élet. Sarnette a zenét ősi tisztaságában akarná látni s elvenni az emberektől, hogy csak hallgassák. Csakhogy ez a matematikailag sima és tökéletes zene nem hatna rájuk, mert a muzsikában éppen az emberi szenvedély az emberi gyarlóság, az emberi vágy ragad meg bennünket, mindig az ami emberi.

Látogatás a világ legkisebb államában

Három tagból áll a rendőrség és mégis rend van

Vaduz, (Lichtenstein fővárosa.) Az 1400 lakost számláló főváros: Vaduz uccáján sétáltam alkonyatkor. Az újjáéledő föld szaga leng körül. A hazafelé tartó tehéngulya lepi el az utat, a „főváros” „főuccáját.” A fehér-barna tehénhátak közül szép, kék csákó emelkedik ki. Tekintélyes magasságban hordott lümpélyes szin. A rend őre? Valóban! A rendőrállomány egy része. Éppen egy harmada. Három rendőr egy államban: három magas, kék csákó — és rend van! Szükség esetén alármírozható katonaság? Ez is lehetetlen. Mert Lichtensteinben sok évtized óta nincs katonaság. Fegyvertények egyetlen emléke az uniformis ember a vár muzeumában, — ez is viaszból.

Ebben a csodálatos államban forradalom és börtön után érdeklődtem. A börtön a kormányzósági palota földszintjén van. Hat központi fűtéses cella. És hány rab? Egy sem! Nincs lakó...

A rajna-parti államocska 10.000 lakosával Európa szívében fekszik. Zürich két, Páris 14, Milano 8, Bécs 15 órányira fekszik. Vaduz, en miniature főváros, szemé a európai metropolisok közlekedési hálózatának. A béké-

nek ez a csodálatos szigete egyszer — talán — még nemzetközi konferenciák színhelyévé lesz.

Lichtenstein felületének megismeréséhez egy nap bővegesen elegendő. Hiszen hosszában egy óra alatt átutazol az államon anélkül, hogy a gyorsjáratú határt átlépnéd. És szélességében gyalogosan is elegendő 4 óra, hogy átjuss az államtól formálódó völgy-szalagon. Mezők, szőlőhegyek, gyümölcsösök mélyén rejtőznek a parányi lichtensteini falvak. Ezeknek nyugati határvára az örökfolyású Rajna. Om-ladozó, középkori lovagvárak emlékeztetnek a multra.

Az országban nincs szálloda, csak egyszerű vendégfogadók, tiszták és kellemesek. A lakosság udvarias. Minden lichtensteini előre köszönt. És a becsület fantasztikus. Egy schaanii koresmában hagytam a pénztárcámat, s mikor 2 óra múlva a vendégfogadóba értem, már ott volt a gazdámál. — én nem is tudtam, hogy elvesztett, — egyetlen centimnyi hiány nélkül.

— Kérem, itt ebben a környezetben, még a világ legtoivajabb idegenje se lop. — mondotta egy kereskedő.

Számbevetető idegenforgalma nincs Lichtenstein nem rendezkedett be a kényelmet szerető globetrotterek izlése szerint.

Vaduz hegyre kapaszkodó várának

ormán a kék-piros nemzetiszínű zászlót lengeti a szél II. Janos, az agraralkodóherceg, az utolsó német monarcha, csak ritkán rándult ki bécsi palotájából országába. Pedig népe egész különös szeretettel övezi körül — és pedig minden ok meg van erre. Az uralkodó 88 esztendő, ez év november 12-én lesz trónolásának 70 éves jubileuma.

Lichtenstein államocska mintegy 200 évvel ezelőtt, 400 ezer akkori forintért került a hercegi család tulajdonába. I. Janos az 1813-as lipcei csata után belépett a német államok szövetségébe. Az államszövetség 100 fővi hedsereget tett kötelezővé Lichtensteinnek. E sereg 1868-ban vonult utoljára a garibaldisták ellen. A visszavonulás után leszerelték a haderőt. És pedig alaposan a genfi leszerelési konferenciák tanulmányának. Azóta mincsenek katonai terhei ennek a szerencsés országnak. Lichtenstein államának fonákágai közé tartozik, hogy forma szerint még hadi állapotban van Poroszországgal szemben. Az 1866-os prágai békekötésnél ugyanis megjeled keztek a hercegségről.

Lichtenstein uralkodó herceget mint Európa egyik leggazdagabb főurat ismeri a világ. Népe, mint „államtvát” tiszteli. Ő, aki már több mint 60 esztendővel ezelőtt gyakorlatban is megvalósította az általános leszerelés elvét, 1862-ben olyan alkotmányt adott népének, amely a legsocialistább államoknak is mintaképül szolgálhatna. Ez alkotmány szerint a teljes emberi szabadságot élvező polgárok egyetlen centimnyi adót sem fizetnek: s a valóságban az uralkodó adófizetője népének.

Egy olyan parányi állam, mint Lichtenstein, gazdaságilag nem lehet önálló. Ezért 1852-ben vám- és pénzünióra lépett Ausztriával. Akkor pedig, amikor a monarchia, — a háború utolsó évében — a gazdasági krízis lejtőjére jutott, Lichtenstein uralkodója egy merész és bámulatraméltóan távolbalató lépéssel pénzügyileg Svájc-al társult. Így mentette meg országát az infláció veszélyétől. Az 1924. január elsején véglegesített szerződés szerint Lichtenstein azonos vámterületet képez Svájc országával. A Lichtenstein területen levő vám- és határrendőrségi hivatalok mindkét ország zászlaja alatt működnek. A hivatalnokok sapkájú kettős címer díszíti. A postaforgalomban ez államocskának külön bélyegei vannak. Ezek a gyűjtők esemegéi. Az állam bel- és külügye szigoruan önálló! Az alkotmány szerint 15 tagu parlamentet választanak. Tehát minden 750 polgárra esik egy képviselő. A képviselőház két kormányzósági tanácsot választ, akik a hercegtől kinevezett kormányzósági elnökkel intézik az ország ügyeit. A parlamentől hozott törvények szentesítője maga a nép. Ugyanis a törvények csak akkor léphetnek életbe, ha a népszavazás eredménye elfogadó. De az állam minden kiadása is a nép közvetlen ellenőrzése alatt áll. Így például vasárnap népszavazás lesz, hogy a vaduzi kormányzósági épületet 10 ezer franknyi költséggel modernizálják-e. Boldog állam, ahol a polgárok így vigyáznak uralkodójuk pénzére. Mert hiszen ők maguk adót nem fizetnek, csak a herceg fizet.

L. J.

1 m. opál, fehérneműre . . . . . lei 29
1 m. mosó crep . . . . . lei 29

SZABÓ IENŐ
divatáruházában,
CLUJ

URANIA Harry Liedtke és Eszterházy Agnes
Játékosnő
mozgó c. társadalmi drámában. Monopol Dorian-film

Jón: California. Szenzációs dráma, főszerepben Tim Mc. Coy

SELECT ALRAUNE
MOZGO
bemutatását, főszerepben Brigitta Heim, Paul Wegener, P. Swetislaw Mon. Filmc.
— Nagy sikerrel folytatja —

Zsidók! s é k e l a k c i ó j a ! Cionisták!

Minden zsidó váltsa meg (60 leiért) sékeljét — (a cionista) Világszervezet évi adója

mondotta Popescu professzor — valóban egy cikk látott napvilágot arról, hogy Románia is a szeizmikus zónába tartozik és hogy Munteniát közelebről egy nagyobb földrengés fenyegeti, melynek következtében Munténia földfelülete nagyobb elváltozásokat fog szenvedni. Ezeknek a híreknek rosszindulatú tendenciájuk van és minden komoly alapot nélkülöznek. A bulgáriai és a görögországi földrengés természetes következménye és folytatása annak a tektonikus földrengésnek, amely Dél-től és Elő-ázsiaiában a Taurus hegyláncától indult ki. Dél-től egészen az előázsiai Taurus hegycsoportig, az Adriai tenger hosszában, a görögországi Pindos hegység s a déli Balkánokon, valamint Krétán keresztül a Taurusig egy ugynevezett fraktura (törés) vonul végig. Ettől a töréstől északra jégkorszakbeli hegycsoportok húzódnak el. Az egyik jelentősebb ilyen csoport Olaszország északnyugati sarkában van, a második zónája ezeknek a jégkorszakbeli hegyeknek Elő-ázsiaiában van, a harmadik zónát pedig a Dinarizai hegyláncotól északra lévő jégkorszakbeli hegyek, a görögországi Pindos és Olimpos, valamint a délbulgáriai hegyek, majd Kréta szigete alkotják.

Boszniában várható földrengés

— Ennek a zónának szeizmikus helyrebillenése ezelőtt három hónappal vette kezdetét Dél-től. Ezt követte a másik extrémitásnak Elő-ázsiaiában, Szmirnában való helyrebillenése és így folytatódott Bulgária déli részén, Görögországon keresztül, s tart mindaddig, amíg a fraktura (törés) mentén egészen a másik extrémitásig. Dél-től helyre nem billen az a földréteg, mely összeköttetésben áll ezekkel a jégkorszakbeli hegycsoportokkal. Várható tehát, hogy Bosznia déli részén is földrengések legyenek.

— A földrengés a fraktura mentén elhúzózó jégkorszakbeli hegyek süllyedése következtében állott be. A folyók által a hegyekről le sodort anyag következtében ezek a földrétegek megkönnyebbültek s a velük szemben álló s a róluk lerakódott anyagoktól súlyosabbá tett földrétegek lesüllyedtek. Amikor az egyensúly az egymást egyensúlyozó földtömegek között elvesztődött, a fentemlített frakturától (földtöréstől) északra fekvő felbillent földrétegek a föld vonzóereje következtében keresték a helyrebillenést s szakadozó szeizmikus eltolódásokat: a földrengést idézték elő. Amikor a Dél-től Elő-ázsiaiáig terjedő zóna teljesen helyre lesz billenve, meg fognak szünni ezek a földrengések.

Butor

vásárlás bizalom dolga
Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat.
Marosvásárhelyre
(Tg.-Mures) és tekintse meg
Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárai.
Bösendorfer, Stügel, Wirth, Hoffmann
zongora és pianó
gyárak képviselői.
Hittelképes egyéneknek kedvező üzleti feltételek

— Hasonló de kisebb méretű földrengések voltak nálunk is 1916-ban, amikor a földlökések gócpontja Fogaras volt, ahonnan ugyancsak tektonikus földrengés indult ki és érezte a földrengést mindazokká a területekkel, amelyek a fogarasi jégkorszakbeli havasokkal szoros kapcsolatban voltak. (h. e.)

Az egyiptomi kormány Angliának küldött válaszában kijelenti, hogy feltétlenül ragaszkodik Egyiptom függetlenségéhez

London, május 2. A Times egyiptomi politikai körökben nyert megbízható információi alapján azt a szenzációs hírt közli, hogy az egyiptomi kormány válasza arra az angol ultimátumra, amelyet a Baldwin-kormány Egyiptom függetlenségi törekvéseivel kapcsolatban intézett az egyiptomi kormányhoz bár udvarias hangú lesz, mégis kategorikusan fogja kijelenteni, hogy Egyiptom feltétlenül ragaszkodik függetlenségéhez s Anglia javára legfeljebb annyi koncessziót tehet, hogy későbbi időpontra halasztja a vitás pontok tárgyalását. Az angol kormány az egyiptomi kormány választát nem tartja elfogadónak.

Fóris István eszméletét veszítette és kámforinjekciókkal táplálják

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Számítalan cikkben jelentette már az Uj Kelet, hogy a bukarestben élő Fóris István munkásújságíró, akit a nagyváradi szervekedéssel kapcsolatosan tartóztattak le, el fogatásának pillanatában éhségsztrájkot kezdett és azt mind a mai napig folytatja. Ma már huszonhetedik napja tart Fóris István éhségsztrájkja. Mindezt, aki rábeszélési igyekezett Fórist arra, hogy a sztrájkot abbahagyja, azzal utasította vissza, hogy ártatlanságának tudatában mindaddig nem hagy fel az önkínzással, míg szabad-

lábra nem helyezik, vagy el nem pusztul az éhségsztrájkban.

Ma Fóris állapota kétségbeesítőre fordult. A szerencsétlen ember ma délután eszméletét veszítette. A hamarosan alarmozott orvosok kámforinjekciókkal hozták eszméletre Fórist, akiknek állapota mind jobban és jobban rosszabbodik.

Fóris István ügyében ma ismét küldöttségjárás volt Papp Danila tábornoknál, aki újra ígéretet tett arra, hogy a huszonhét napja fogvatartott újságróft mielőbb szabadlábra helyezik.

Rendőrprefektus, aki hamis idézésekkel ingyen utaztatta egész családját

Érdekes tárgyalás a gyulafehérvári törvényszék előtt

(Alba-Julia-Gyulafehérvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes tárgyalás zajlott le az elmúlt héten a gyulafehérvári törvényszék előtt. A vádlott Nutzescu volt gyulafehérvári rendőrprefektus volt, akit négy hónappal ezelőtt függesztettek fel állásából különböző visszaélések miatt.

A mai tárgyaláson Velican Cornel törvényszéki főügyész és Nicolau ügyész bünvádi feljelentése alapján kellett volna a törvényszéknek a felfüggesztett rendőrprefektus felett ítélnie. A két ügyész ugyanis rágalmaszást és hatóságértésért tettek bünvádi feljelentést ellene, még akkor, mielőtt őrizetbe vételét elrendelték illetve fogatosították.

Nutzescu rendőrprefektus ellen az elmúlt nyáron a CFR igazgatósága tett feljelentést a gyulafehérvári törvényszék ügyészségénél mely szerint Nutzescu egyik gyulafehérvári nyomdában olyan idézéseket nyomtatott, amelyek a rendőrségen kihallgatandó tanúk idézésére kellett volna felhasználni. Ezeket az idézéseket azonban Nutzescu a vád szerint saját céljaira is felhasználta, barátjai között szétosztogatta, sőt az elmúlt nyáron, midőn családjával fürdőre utazott az összes családtagok ingyen idézésekkel voltak felszerelve. A vasúti ellenőrnök feltűnt, hogy a nagyszámu család tagjai idézőlevelekkel utaznak Gyulafehérvártól éppen ellenkező irányba. Jegyzőkönyvet vett fel az esetről és ennek alapján megindított vizsgálat megállapította, hogy Nutzescu saját céljaira hamisította az idézések nyomtatványait, amelyeket hivatalos pecsétekkel és számmal látott el. Az ügyészségre benyújtott hivatalos bünvádi feljelentés alapján Velican főügyész elrendelte Nutzescu rendőrprefektus őrizetbevételét, aki azonban tiltakozott ez ellen, sőt a főügyészt súlyos sértésekkel illette.

A mai tárgyaláson megjelent ugyan a felfüggesztett rendőrprefektus, de több tanu távolléte miatt a bíróság elhalasztotta a tárgyalást.

Román angol, francia, német, olasz, cseh-szlovák stb. fordítások. Levelek (cégeknek hónapra) törvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, jogi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. Dr. Mandel, Str. Rațiu (volt Kötő-u.) 3. sz. Telefon 831

Az afgánok zsidók?

Altitól a tíz törzs leszármazottjai és „Bné Jiszraél”-nek nevezik magukat

Az afgán királyi pár hosszabb idő óta világgörül uton van. Vajon kicsodák az afgánok, kiknek királya Aman-Ulah és hitvese az utóbbi időkben oly világhírűvé lett?

Afganisztán Perzsia, Oroszország és Indiával határos. Egyes vélemények szerint az afgánok a babyloniai fogság után eltűnt tíz zsidó törzs leszármazottjai. Akinek alkalma volt látni az afgán királyi párt, annak erősen feltűnt semita kinésűik.

Afgán történetek szerint a mai afgánok a tíz zsidó törzs leszármazottjai, akik Erec Jiszraélből való kiűldöztesük után a mai afgán területen telepedtek le. Az afgán legendák szerint Saul királynak volt egy Jermijahu nevű fia, ennek pedig egy Afgán nevű fia aki a mai afgán népnék volt az őse.

Ez a legenda már igen régi. Az afgánok már régen hangoztatják zsidó származásukat s írásbeli, valamint szóbeli hagyományaikban mindenütt „Izrael gyermekeinek” nevezik magukat.

Ez a legenda, hogy az afgánok zsidóktól származnak, némileg Európában is nyomra talál.

Kipling az ismert nagy angol író „Egy ember ki király akart lenni” című könyvében ezen legendát nagyon szép s romantikus formában örökítette meg.

A nemrég elhalt angol belügyminiszter Lord Cherston, aki beutazta egész Közép-ázsiait szintén azon a véleményen van, hogy az a legenda igen nagy figyelmet érdemel, amit utóiratában hosszasan kifejti.

Ugyanígy vélekednek azok az angol tisztok is, akik érintkezésben voltak az afgánokkal s a helyszínen tanulmányozták az afgán népszokásait. Megállapításuk szerint az afgán férfiak mind bibliai nevet viselnek. Tapasztalataik szerint az afgán nép megünnepeli a szombatot és a pessachot is megtartják, amikor kenyér helyett macsezt esznek.

Természetesen ellenkező vélemények is vannak. A zsidó származást illetően legalább is szkeptikusan vélekednek. Így Sir Eduard Denison Roos, az ismert angol kutató szerint ezen legendának nincs történelmi alapja, mert az afgán nyelvben pl. egyetlen héber szó sem fordul elő.

Egyelőre tehát titok képez az afgán nép származása és nincs kizárva hogy újabb történelmi adatok és megállapítások mérés csak igazolni fogják zsidó leszármazásukat.

Budapest
legolcsóbb és legjobb
ort. kaser **étterme**
Weisz Salamon
vendéglő, Budapest, Paulay Ede-u. 21.
(volt Szergeesen-u. ezelőtt Rombach-u. 13.)
Lakodalmak és ünnepélyek
a legegységesebben és a legolcsóbban.

Hirdessen az Uj Keletben

A Matild-viz elősegíti az emésztést

Közlöt
Kabát
jobba
B
nál
Női m
Női m
Női c
Női s
SOLO
csak a
az ó-ko
tán vis
a megl
csak el
csok is
Azt k
— Mi
Solon
— A
az apró
tulnak,
maguk
A har
ugyan
a mai t
A KÉ
J. J. je
alatt XI
ultra-ro
16 emb
udvari e
zióba is
alkalmá
volt szó
céljé, sz
lyezi, s
je. A
kissé id
nonsalan
— Uj
zsebjét
Corbi
létét, ne
sét, s m
— En
szeretné
kürth,
gátalaba
NAGY
Nagy Fr
sőbb for
—1791)
tudós fr
lett vele
igy apos
— Mi
német!
— Mé
dotta m
az lett
legyen.
aki győ
francia
hogy On
Most d
— Tu
De nem
dik.

! HARISNYA !

Költött áru különlegességek. Kabát, mellény, angol pulover legjobban és legolcsóbban csak

Blatt-

nál, — **Cluj, Főter 13.**

Irányárak:

- Női melírt harisnya — lei 35
- Női mouslin harisnya — lei 67
- Női cérna fátöl harisnya — lei 97
- Női selyem harisnya — lei 87

EZ TÖRTÉNT

— Történelmi sorozat —

SOLON A TÖRVÉNYRŐL. Solon nem csak a jeles költő és filozófus volt, de az ó-kor nagy törvényhozója is, aki méltán viselte a hét görög bölcs egyikének a megtisztelő címét. A mondásai nemcsak elméek és találok, de valóban bölcsesek is voltak.

Azt kérdezte egyszer valaki tőle?

— Mit értesz e szó alatt: törvény?

Solon a következő feleletet adta:

— A törvény egy pókháló, amelyben az apró legyek fönnakadnak és elpusztulnak, míg a nagyok keresztülkarakapják magukat rajta s tovább szállnak.

A harmadfelezer év előtti görög bölcs ugyancsak modern maradt. Definíciója a mai törvényekre is ráillik.

B. J. (Oradea).

A KÉTFELE MINISZTER. Corbière, J. J. jeles államférfi és a restauráció alatt XVIII. Lajos egyik minisztere, bár ultra-royalista, egyszersmind szókimondó ember volt s nem sokat törődött az udvari etikettel, amellyel gyakran kollízióba is került. Egy minisztertanácsi ülés alkalmával, épp igen fontos ügyekről volt szó, Corbière fogja a burnótszelencéjét, szippant belőle, aztán maga elé helyezi, s később a zsebkendőjét is melléje. A királyt, aki elnökölt az ülésen, kissé idegessé tette miniszterének ez a nonszalánza, s rászólt:

— Ugy látszik, Corbière ur, hogy a zsebkéjt teljesen ki akarja üríteni.

Corbière nem vesztette el a lélekjelenlétét, nem is mentegette az illetlenkedést, s mosolyogva jegyezte meg:

— En ha Felségednek volnék, jobban szeretném azokat a miniszteremet, akik kiürítik, mint azokat, akik uruknak szolgálatában megtöltik a zsebkéjt.

B. J. (Oradea).

NAGY FRIGYES ES MIRABEAU. Nagy Frigyes igen sokra becsülte a később forradalmárrá lett Mirabeau-t (1749-1791) s mint minden szellemes vagy tudós franciával szívesen el-elbeszélgetett vele. Egy ily társalgás alkalmával így apostrofálta őt a király:

— Minő kár, gróf ur, hogy ön nem német!

— Még nem láttam franciát, — mondotta mosolyogva Mirabeau, — akinek az lett volna az ambíciója, hogy német legyen. Ellenben eléggé sajnálom én, aki gyönyörködöm Felséged korrekta francia beszédében és gall szellemében, hogy Ön nem francia.

Most a király mosolygott.

— Tudja, néha kedvem volna hozzá. De nem lehet. A poroszain nem engedik.

B. J. (Oradea).

A KÜLÖNBSÉG. Oliver Cromwell mikor mint Lord-Protector bevonult Londonba, óriási embertömeg fogadta és rendkívüli lelkesedéssel köszöntötte. Ez a bevonulás valóságos diadalmenet volt, s mikor valaki figyelmeztette, mily sokan állanak sorjait az utcákon, mosolyogva jegyezte meg:

— Ha akasztani vennének, még többen volnának.

B. J. (Oradea).

TISZA ISTVÁN ZSARGON RTIMOLÓGIÁJA. Még a régi békevilágban történt az alábbi eset: Wahrmann képviselő, aki nemcsak a Lipótváros egyik legtekintélyesebb zsidó polgára, hanem ki-

Corso filmszínház

Premier. Paul Wegner legnagyobb alkotása, melz a Golemet is felülmúlja — a

Ramper - Az ember-állat

Minden képzeletet felülmúló grandiózítás és fantazia teszi e filmet feledhetetlenné

tűző ötleitől is közismert és közkezevel volt és ari a szargon dialektusról előrehaladott kora dacára sem tudott leszokni, mint országgyűlési képviselő a Ház folyosóján egy ízben hevesen vitalkozott Okolicsányi képviselőtársával. Tisza István miniszterelnök, aki épen akkor ha-

lált el a vitázók mellett, megszólítja a dialektusban beszélő Wahrmann: — Mondd csak kérlek, miért mondogatsz Te állandóan, hogy U-kolicsányi, amikor olyan pompásan és tisztán tudod ki-ítenni ezt a szót, hogy O-gron?

Dr. A. (Dicioanmartin)

Az angol jegybank óvást emelt a román kölcsön ellen

Bucaresti-Bukarest, május 2. A kölcsön ügyében újabb váratlan fordulat állott be, amely egyáltalában nem igazolja a kormány optimista reményeit. Bukaresti lapok jelentései szerint a londoni „Financial News” legutóbbi számában arról számolt be, hogy az angol jegybank egy átiratot intézett a Francia Nemzeti Bankhoz: a román kölcsön ügyében. Az iratnak

tiltakozó jellege van s kifogást emel az ellen, hogy Romániának kölcsönt juttassanak mindaddig míg Románia összes háboruebtti kötelezettségeinek eleget nem tesz. Az angol jegybank átiratának hatása alatt a Federal Reserve amerikai jegybank aggodó álláspontot foglalt el a román kölcsönrel szemben. E hírekkel kapcsolatban az Adeve-

rul arról ad hírt, hogy a bankjegy intézetek egy héttel ezelőtt tartott ülésén három jelentős bankiegykibocsátó intézet óvást emelt az ellen hogy Romániának mindaddig kölcsönt adjanak míg a ersaillesi szerződésből folyó kötelezettségeinek eleget nem tesz, vagyis a háboru előtti iradékaikat nem hozza teljesen rendbe.

A budapesti ügyészség hivatalosan átírt a bécsi ügyészséghez Kun Béla kiadatása érdekében

Bécsben a kommunisták Kun Béla szabadlábba helyezését követelték

Budapest, május 2. Schweinitzer rendőrtanácsos, aki két detektív főfelügyelő társaságában Bécsben tartozkodott, hogy ottan Schoeber bécsi rendőrfőnökkel beható tanácskozásokat folytasson Kun Béla ügyében s aki a volt magyar népbizos letartóztatásával kapcsolatos adatokat át tanulmányozza, tegnap visszaérkezett Budapestre. Schweinitzer nyomozásainak eredményeiről a budapesti rendőrség hivatalos közlést nem adott ki, de a kiszivárgó hírek szerint pontos lista készült azokról a nagyrészt Vági-párti egyénekről, akikkel Kun Béla Budapestben összeköttetést tartott fenn.

Budapest, május 2. Kun Béla kiadatása ügyében a magyar hatóságok döntő lépésre határozták el magukat. A budapesti ügyészség az Ausztria és Magyarország között fennálló viszonzási szerződés alapján a budapesti büntető törvényszék útján indítványt terjesztett a bécsi ügyészséghez Kun Béla kiadatása iránt. A kéréssel a budapesti büntető törvényszék a gyakorlat alapján közvetlenül az osztrák bünnügyi hatóságokhoz fordult, de valószínű, hogy az osztrák büntető törvényszék az osztrák igazság-

ügyi miniszter megkérdezése után döntést csak ebben a kérdésben. A kiadatási ügygel kapcsolatban Sztrache budapesti főügyész hivatalos közlést adott ki, mely szerint Kun Béla kiadatását Igant, Eifinow, Grigor és Juckelsohn ukrán katonatisztek és Mildner Ferenc tüzérkapitány megöletéséért kérik. A kéréssel egyidejűleg a budapesti ügyészség táviratilag fordult a bécsi büntetőtörvényszékhez, amelyben Kun Béla fogvatartását kéri.

Kun Bélaék szervezték meg a milánói bombamerényletet is

Bécs, május 2. Az újabb nyomozás kiderítette, hogy Kun Béla akciója 1920 óta egyre veszélyesebb méreteket ölt és nemcsak Magyarországra irányul, hanem arra is, hogy a tavalyi bécsi júliusi forradalomhoz hasonló megmozdulásokat idézzen elő az idén is Bécsben. Kun Béla azt tervezte, hogy négyezer kommunista-val megtámadják a középületeket és arra számítottak, hogy Magyarországon nemcsak zavart sikerül majd előidézniök, hanem a bolsevista uralmat is, amit a lefoglalt iratok bizonyítanak, bár megemlíti, hogy a jelenlegi konszolidált viszonyok ennek a puccsnak súlyos akadályai.

A „Stunde” arról értesül, hogy a kiadatás ügyében Magyarországról ezideig a bécsi ügyészséghez semmiféle átirat nem érkezett. A lap tudni véli, hogy Németország is ki fogja kérni Kun Béla letartóztatását, miután kiderült, hogy Kun Béla 1921-ben a Közép-németországban szintén puccsot szervezett meg. Amennyiben Kun Béla Németországnak kiadja, a német kormány tuszként fogja letartóztatni a Donetz vidéken letartóztatott német mérnökök ellenében.

A lefoglalt iratokból az is kiderül, hogy Kéry Pálnak, akit a Tisza-gyilkosság ügyében kötélléltali halálra ítélték és jelenleg egy gráci felkommunista lap újságírója, szintén aktív része volt a tavalyi bécsi júliusi forradalomban. A lefoglalt iratokból az is kiderült, hogy Kun Béla részé volt a milánói bombamerényletben is, amely által Mussolinót akarták megszabadulni.

Árban, újdonságokban, minőségben utolérhetetlen az

„IDEAL”

C. Reg. Ferd. S.

Gratis Minden halapvevő kellemes ajándékban részesül

Hirdessen az Uj Keletben

8 május 4.
ták!
 adója
 sidók?
 mazottjai és
 k magukat
 zabb idő óta
 on kicsodák
 Aman-Ulah
 ben oly vi-
 Oroszország
 s vélemé-
 a babyloniai
 ó törzs le-
 kalma volt
 annak erő-
 k.
 t a mai af-
 származott-
 aó kiüldöz-
 rületen tele
 ák szerint
 rmijahu ne-
 gán neví
 volt az őse.
 gi. Az aigá
 ák zsidó
 valamint
 mindenütt
 vezik ma-
 gánok zsi-
 Európá-
 angol író
 lenni” cí-
 át nagyon
 örököltette
 ügyminisz-
 azta egész
 a vélemé-
 nda igen
 it utleirá-
 az angol
 n voltak
 n tanulmá-
 sait. Meg-
 férriak
 Tapasztal-
 negimpepi
 is meg-
 lyett ma-
 vélemé-
 származást
 san véle-
 son Roos.
 t ezen fe-
 alapja.
 egvetlen
 az aigán
 rva hogy
 megállapí-
 ák zsidó
st
 jobb
ne
 on
 e-u. 21.
 h-u. 13.
 élyek
 sőbban.
elben

A kolozsvári törvényszék vádtaácsa másodszor is elrendelte 30 napra az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank igazgatóinak vizsgálati fogságot

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék Furnea-vádtanácsa ma ismét elrendelte 30 napra a kolozsvári Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank igazgatóinak: Blatti Ignácnak, Semlyén Hugónak és dr. Hirsch Gyulának vizsgálati fogságát. A vizsgálati fogságnak másodszori elrendelését a

vádtanács azal indokolja hogy a könyv szakértők csak május 13-án terjesztik elő jelentésüket s ezidő szerint még mindig tartja magát az a vád, mely szerint a bankigazgatók fedezetlen csekkeket bocsátottak ki és személyvesztő tetteket vezettek be a bank könyveibe.

A dési törvényszék vádtaácsa elrendelte a dési gyertya és szappangyár igazgatóinak vizsgálati fogságát

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A dési törvényszék csődbírósága három nappal ezelőtt elrendelte a dési gyertya- és szappangyár ellen a csődöt. A törvényszék vádtaácsa a mai tárgyaláson helyben hagyta a gyár igazgatóinak vizsgálati fogságát elrendelő végzést. Csődtörvényszék gondnoknak dr. Micsa Júlíusz ügyvédet nevezték ki, csődtörvényszék-hegelyettes pedig dr. Pop Cornél polgármester-ügyvéd lett. Az eddig benyújtott négy csődkérelem közül kettőt visszavontak. Egyes verziók szerint a szappangyár, amely januárban leégett

már a tűz előtt passzívában volt. Az ügyészség annakidején vád alá helyezte öngyújtogatás miatt a gyár tulajdonosait, Wieder Mátyást és Feuerstein Móricot, akiket azonban a törvényszék bizonyítékok hiányában felmentett. A biztosító intézetek ennek ellenére sem voltak hajlandók a hatmillió biztosítási összeget kifizetni, mire a gyártulajdonosok dr. Mikle Kolozsvári ügyvédet bízták meg a biztosítóintézet elleni polgári per megindításával. Dr. Mihlea a pert 27 százalékos részese-dés ellenében vállalta.

Négy hónapra ítélték, mert civilben nem tisztelgett egy gyógyszerészkapitánynak

Egy belényesi zsidó pincér lakásháborúval kombinált fegyelemsértési ügye a kolozsvári hadbíróóság előtt

(Cluj-Kolozsvár, május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári hadbíróóság mai ülésén két belényesi család évek óta húzódo perének különös és jellemző epizódusában hozott ítéletet. Crainic Virgil belényesi gyógyszerész kapitány feljelentést tett Fischer Salamon belényesi zsidó pincér ellen, aki őt az ottani Markovits vendéglőben megsértette és inzultálta. A vádirat szerint és a Crainic Virgil kapitány valóságának tükrében a konfliktus oka az volt, hogy 1926 augusztusában, amikor a Nagyváradon katonáskodó Fischer Salamon Belényesre ment szabadságra, civilben belépett a vendéglőbe és nem tisztelgett az ottartózkodó Crainic Virgilnek. Ezután leült egy asztalhoz és szemtelenül fixirozta Crainicot. Crainic erre magához hívatta a főpincérel Fischer-t és kérdőre vonta az elmulasztott tisztelgésért. Fischer azzal igazolta magát, hogy civilben van és így nem tartotta kötelezőnek a tisztelgést. De ezt a mondatot a kapitány szerint Fischer olyan szemtelenül és tiszteletlenül mondta, hogy a gyógyszerész kapitány kénytelen volt szabadságlevelét elkérni,

hogy arra Fischer tiszteletlen magartását rávegyesse. Fischer Crainic szerint előbb átadta neki a szabadságlevelét, de amikor látta, hogy a kapitány irni akar rá, durván kiragadta a kezéből és ezekkel a szavakkal: „kapitány urnak nincs joga a szabadságlevelemre bármily is irni” megsértette az őt leigazoltató főpincéret. Ugyanakkor Fischer fenyegető kezmozdulattal megfenyegette a kapitányt.

Ekkor a kapitány letartóztatta Fischer-t a belényesi ténparancsnokságnál 3 nappal karc errel és 17 napi elzárással büntette meg. Ezenfelül pedig fölöttes ellen való erőszak címén feljelentést tett ellene, ez a feljelentés pedig hadizónábar a hadbíróóság megítélése alá tartozik. Így került a hadbíróóság elé a pör, amelyben már az elmúlt évben is hozott ítéletet a hadbíróóság, amikor

a tanúk és vádlott távollétében egy évi börtönrre ítélték Fischert Salamon-t.

Perújítás során került ma újra a hadbíróóság elé az ügy, amely egészen más

megvilágításba helyezte a kapitány és a zsidó pincér konfliktusát.

A házigazda és a látó pör

Crainic kapitány az elmondottak szerint tette meg eskü alatti vallomását. Őt támogatta Ruai belényesi mérnök vallomása, akivel az említett párbeszéd és fenyegetés alkalmával egy asztalnál ült. Utána Costa Miklóst, a belényesi tanonciskola igazgatóját hallgatta ki a hadbíróóság, ki érdekesen világított rá arra, hogy Fischer Salamon egy évtizede puzdó család per áldozata.

Ugy Crainic kapitányt, mint a Fischer családot jól ismerem — mondotta az igazgató — és mint Belényesen vezető társadalmi pozícióban lévő ember, a konfliktus érzelmi motívumait is ismerem. Fischer Salamon édesapja, Fischer Hermann, tizenegy évig lakott a Crainic család tulajdonánál képező házában. Crainic ki akarta telepíteni a házból Fischert, aki azonban a törvény alapján nem ment ki a lakásból. Ebből származik az ellenségeskedés a két család között, melynek ez a per egyik ága csupán.

Crainic meg akarta bosszulni magát az öreg Fischeren és ezért narcoltatta meg a fiát.

A kapitánynál én intervenáltam egyszer a fiu érdekében és akkor Crainic nekem kijelentette, hogy bosszúból csinálja az egészet.

Én értetlennek tartom Fischert — tette hozzá az igazgató és arlatannak tartja egész Belényes közvéleménye, mely fel van háborodva Crainic cselekedete miatt.

Coste igazgató azonban nem volt jelen a pert előidéző konfliktusnál s így a hadbíróóság ezt a vallomást nem vette olyan-nak, mely érdemben támogathatná a vádlott helyzetét. A többi tanuvallomás közül különösen a vádlott édesapjának, Fischer Hermann belényesi szobafestő vallomása volt érdekes

„Ha kiköltözöm a lakásból...”

„Mikor a kapitány ur a hadbíróóság elé küldte a fiamat én elmentem hozzá és megkértem, hogy ne tegye őt tönkre. Erre a kapitány azt mondta, hogy ha kiköltözöm a lakásból, akkor nem fogja elítélni a fiamat. Én akkor azonnal kiköltöztem a lakásból, akkor nem fogja el-segítni a fiamon.

Markovics Hermann belényesi nyomdász, aki együtt ült egy asztalnál Fischer-rel, bizonyítja, hogy mikor a kapitány a kifogásait rá akarta vezetni Fischer Salamon szabadságlevelére a szabadságlevelét az asztalon fektetve és Fischer onnan vette el azt. Ekkor a kapitány ütésre emelte kezét, mire Fischer védekezés-képen emelte szeme elé karjait. A vendéglő főpincére jelentetelen vallomást tett.

Az ügyész vádbeszéde

A tanúhallgatások végeztével Negulescu kapitány királyi ügyész emelkedett szólásra, aki vádbeszédében kiemelte azt, hogy a hadbíróóság nem veheti tekintetbe a családi viszályokat, ide csupán az ügy jogi része tartozik. Fischer a törvény-könyvbe ütköző cselekedeteket követett el akkor, amikor fölöttesnek kezéből kitépte a szabadságlevelét és fenyegető gesztussal támadta meg. Kéri Fischer-nek a katonai büntetőtörvénykönyv paragrafusai alapján való két évig terjedő megbüntetését.

A védőbeszéd

Az ügyész beszéde után Dunca Jenő védőügyvéd következett, aki mesteries felépített egyóras beszédben pontról-

Mindenkinek érdeke, hogy olcsó harisnya-áruinkról meggyőződjön!

- Garantált tartós főharisnya Lei 79-
- Hibamentes tartós selyemharisnya 79-
- Cérna főharisnya 49-
- Füdeko cérnaharisnya 110-
- Selyemfényű muslinharisnya 140-
- Női glazkezeztűk 210-
- Szarvasbőr keztűk, fehér és sárga színben 283-

Valamint férfi harisnyák, női és férfi cérnakeztűk mélyen leszállított árakban

Kötött női kosztümök gyönyörű színekben 1200- leitől feljebb.

Helios Áruház, Főter 7.

Vidéki megrendeléseket posta- vagy okmánybélyeg beküldése ellenében is eszközölünk

pontra bizonyította Fischer ártatlanságát. Dunca dr. rámutatott arra a nem dicseéres szerepre, amelyet Crainic kapitány ebben a perben játszik, amikor egy tízéves családi pörből kifolyólag akar egy zsidó bosszút állani. Kijelenti a védőügyvéd, hogy Crainic kapitánynak, aki mint gyógyszerész teljesít a belényesi ezrednél szolgálatot, nem is volt joga igazoltatni Fischert, aki csakis a ténparancsnokságnál tartozott katonakörében jelentkezővel. Hangsúlyozta dr. Dunca, hogy az egymással ellentmondó tanuvallomásokból egyáltalán nem lehet megállapítani, hogy Fischer megsértette-e a kapitányt, vagy sem. Minden tanu a maga egyéniségének prizóján keresztül látta meg a konfliktust. Így Crainic is, aki bosszúérzetében látta csak sértőnek Fischer magaviseletét. Ennek a pörnek nem is kellett volna a hadbíróóság elé kerülnie, mert ebben egy román kapitánynak a szerepe nem túlságosan rokonszenves. Kéri a vádlott felmentését, annál is inkább, mert a pincérnek most szezonja van és elítéltelese egész évi munkáját és keresetét tönkre teszi.

Negulescu kapitány replikájában fenn tartja a vádat. Hangsúlyozza, hogy Fischer Salamon fegyelemsértést követett el és ezért el kell ítélni.

Dunca dr. ellenreplikája után a hadbíróóság ítélethozatalra vonult vissza és egyóras tárgyalás után hirdette ki a ver-díktet, amely Negulescu kapitány által feltett kérdések első pontjára igennel felelt és Fischer Salamon fölöttesének inzultálása miatt négy havi fogházaal sújtotta.

1 darab női selyem nadrág lei 198
1 pár hibátlan selyem harisnya lei 67
SZABO IENŐ
divatáruházában,
CLUJ

MEGJELENT
Tibor Dénes új könyve

MIÉRT

Váírat a háború borzalmaírói, zsidó katonák hőies viselkedéseiről, novellák, riportok, élmények. Abel Pann és Guncser művészi címlapjával.

Ára 100 lei

Mindenki kösztolja meg!

Dreher

HAGGENMACHER

tavaszi sőreit!

Villanyerőre berendezett

szörme és szőnyeg moly elleni gondozás

Az őszi munkák feitorlódásának elkerülése végett ajánlatos a javítási és átalakítási munkákat most eszközöletetni a szezon utáni jutányos árak mellett

Déry Lajos szörmeáruház Cluj
Str. Memorandului No 3. Telefonszám 12-12.
Tavaszi szörmekülönleasségek, divatujdonságok

Csütörtök

Az Uj Kelet zsidós Főszerkesztő Felelős szerkesztő Az Uj Kelet forrás

Megb vári helyi nton hívja tagjait a f tizkor a S tartandó Tárty: 1. 2. Héber szó társas A jun. 4-ik való deleg

Az u Magyar gos viszo A nemrég jugoszláv Lukovics; sajtónak, a a jogoszlá hogy a le magyar kó tással jött goszláv n letet a ma gyon jól is hősiessé jellemzi. J tén rökön A Magyar ködés a fe esi alapte két orszáa tárgyaláso nem lehet ezen keres kérdésekr rátságos r héz, mori via érdeke nak.

Vasá délel

Nag a h

kép a vármegye művész legk

Sike Az Izr. S Budapest nek mind született ketültek. orvosi bi Fig bekiú főhoz Bu

Meg men pilót Bremen p kor való megérkez son Newy polgármes Chamberl kai repül beszéde. rice a Ri nyes lak ahonnan tötték a s megjelenő tést Pitts országba dotta, hog gyott Br értőket k lehet a g oda és a ba. Newy réppel, a hasznáb Európába lők fényk rő cikkek

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Megbíví. Az E. Zs. N. Sz. kolozsvári helyfőosztályának elnöksége ezúton hívta meg összes választmányi tagjait a f. hó 6-án, vasárnap d. e. pont tízóra a Str. Baron L. Pop 10 sz. alatt tartandó fontos választmányi ülésre. Tárgy: 1. Ezévi budget letárgyalása. 2. Héber óvoda ügye. 3. Zsidó Szimjátársaság ügye 4. Ségelmunka és 5. A jun. 4-iki temesvári konferenciára való delegátusválasztások.

Az új budapesti jugoszláv követ Magyarországgal és Jugoszlávia barátságos viszonyáról. Budapestről jelentik: A nemrég Budapestre kinevezett új jugoszláv követ, névszerint Radomir Lukovics; ma nyilatkozatot adott a sajtónak, amelyben kijelentette, hogy a jugoszláv kormány mindig kész arra hogy a legjobb viszonyt tartsa fenn a magyar kormánnyal. Ezzel a megbízatással jött Budapestre. A háború a jugoszláv népben nem hagyott gyűlöletet a magyar nép iránt, amely nagyon jól tudja, hogy a magyar népet is hősiesség, lovagiaság és őszinteség jellemzi. Jugoszlávia épen ezért őszintén rokonszenvezik a magyar néppel. A Magyarországgal való egysítműködés a fent vázolt lélekleti és erkölcsi alapelvek alapján lehetséges. A két ország között állandóan folynak a tárgyalások, amelyeknek fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni, mert ezen keresztül vezet az út a politikai kérdések rendezéséhez. Ezeknek barátságos megoldása annál kevésbé nehéz, mert Magyarország és Jugoszlávia érdekei sok tekintetben találkoznak.

Vasárnap, május 6-án
délelőtt fél 12 órakor nyílik meg

Nagy István képkialitása

a híres magyar festőművész

a vármegyei ház termében, amely alkalommal a művész legkiválóbb alkotásait kerülnék kiállításra

Siketnéma növendékek felvétele. Az Izr. Siketnémák Orsz. Intézetében Budapest, internátusos felvételt nyerneknél mindkét nemben 6-10 éves koru született siketnémák s később megsejtekültek. A kérvény születési, oltási, orvosi bizonyítvánnyal együtt jun. hó 1-ig beküldendő Kanizsai Dezső igazgatóhoz Budapest, VII., Bethlen-tér 2.

Megérkeztek Newyorkba a Bremen pilótái. Newyorkból jelentik: A Bremen pilótái tegnapelőtt este 6 órakor valóságos diadalmenet közben megérkeztek Newyorkba. Az állomás Newyork város nevében Walker polgármester üdvözölte őket. Utána Chamberlin, Byrd és Balchen amerikai repülők tartottak hozzájuk üdvözölő beszédet. Köhl, Himefeld és Fitzmaurice a Ritz-Carlton szálloda egy fényes lakosztályában kaptak lakást, ahonnan mikrofonon keresztül köszöntötték a szálloda előtt óriási tömegben megjelenő közönséget. Ezt a köszöntést Pittsburg közvetítésével Németországba is továbbították. Köhl elmondta, hogy a Greenly Islandon hagyott Bremen megvizsgálására szakértőket küldenek ki és amennyiben ki lehet a gépet javítani, visszamennek oda és a Brementen repülnek Newyorkba. Newyorkban megvárakozással várnak rájuk, az eddigi tapasztalataikat felhasználva a vissarepülést Európába. A newyorki lapok a repülők fényképeit közlik és hosszú dicséret-cikkben üdvözlik bennünk a le-

vegő hőseit. Newyork város pedig nagy ünnepekre készül a német repülők tiszteletére.

A magyar konzervatórium hangversenye. A kolozsvári magyar zene-konzervatórium növendékei tegnap dél után sikeres hangversenyt tartottak a román kat. gimnázium dísztermében. A természet zsufoltság töltötte meg a közönséget, amely szokatlan melegséggel honorálta a növendékek teljesítményeit. A bő műsorból több szám ragadta meg különösen érdeklődésünket s elsősorban a gyermekművészek közül váltak ki azok, akik nagyobb reményekkel bíztathatnak. A Neumann-induló négykézre játszották: Schwartz Irénke és Sillai Lacika I. gyakorlós növendékek. A két gyermekművész valóság-gal frapírozta a közönséget. Preciz s szinte csillogó játékok Rohonczy Mária tanárnő pedagógiájának sikeres eredménye Havas Kató hegedűjátékával kellemes meglepetést keltett. Braun Ferenc tehetséges növendéke a konzervatóriumnak. A Haydu-trófót szépen interpretálták Csendom Erzsébet, Fazekas György és Zélig Tibor.

Megfojtotta feleségét s azután világgá ment. Déváról jelentik: A hunyadmegyei Pojana községben a napokban megrázó tragédia játszódott le. Badiacs Péter pojanai lakos feleségét felvitte a közeli Seracie hegyre, ott feleségét egy telefondróttal megfojtotta s a hullát ott hagyva világgá ment. A pojanaiak csak másnap akadtak a szerencsétlen asszony megkékült hullájára. Valószínűnek látszik, hogy a férfi féltékenységből követte el borzalmas tettét. A gyilkos férjet körözik, de eddig még nem akadtak nyomára.

Buddhista lett és kolostorba vonult Trebitsch Lincoln, a híradó nemzetközi kalandor. Londonból jelentik: Hosszu idő után újból életet adott magáról Trebitsch Lincoln, a magyar származású, világhírné jutott politikai kalandor. Egy londoni iap most táviratot kapott Colombóból és ez a távirat híriül adja, hogy Trebitsch Lincoln engedélyt kér a kormánytól, hogy Tandler Leó néven visszatérhesen Ceylonra és mint híhü buddhista bevonuljon egy buddhista kolostorba.

Vulkánban ismét betörték. Déváról jelentik: A napokban Vulkánban Fischer korcsmárhoz törtek be és korcsmájából mintegy 5000 lej értékű italárut elvittek. A nyomozást megindították, azonban az eddig még nem járt eredménnyel. Vulkánban az utóbbi időben a korcsmákat szinte egymás után látogatták a betörők, úgyhogy valószínű az a feltevés hogy egy és ugyanazon társaság követi el a lopásokat.

Jó izlésű nő

nem túri magán a tennissel, uszással, táncnál az izléstelen hónaljszőröket. Eitávolításukra az abszolút ártalmatlan „TOT” védjegyű angol szőrvestőt használja, mely az ékelen szőr-szálakat, archajakat nyomtalanul feloldja, eltünteti. — Aracsonitkaparóval együtt Lei 100. Ha valahol nem volna, forduljon

Dr. Biró gyógyszerészhez - Cluj
(Piata Unirii). — Ne fogadjon el mást

Eljegyzés. Mátyás Zelmuska Lapsul (M. Lapos) Lázár József Huedin jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett).

Százharminc méter mélységbe esett egy bányász. Déváról jelentik: A lupényi Karolina bányában a napokban borzalmas szerencsétlenség történt. Posta Béla udvarhelymegyei bányász egy este nyolc órakor a Karolina bányába akart leszállani, azonban ahogy a létrára lépett, azonnal lefordult s az alatta levő mélységbe esett. Az üreg, ahová szerencsétlen bányász lezuhant, 130 méter mély volt, úgyhogy azonnal halálra zúgta magát. A vizsgálatot a bányavezetőség azonnal megindította hogy terhel-e valakit felelősség a szerencsétlenségért.

Pólya Tibor beperelte Henry Fordot. Budapestről jelentik: Az Amerikából hazatért magyar küldöttség egy részével jött vissza a Majestic oceanjárón Európába Pólya Tibor, az ismert magyar festőművész is és a hajó fedélzetén megismerkedett Henry Forddal, a milliárdos automobilkirállyal. Hosszabb rábeszélés után Pólya rávette Fordot, hogy modelt ültjön. Már csaknem elkészült az arckép, amikor beavatkozott Ford felesége és titkárával elkönfiskáltatta a Pólya-portrét. A magyar festőművész a napokban Angliában járt és ottani ismerősei rábeszéltek, hogy perelje be Fordot a kép tulajdonáért és kártérítésért. Pólya a pör vitelét Parker híres londoni ügyvédet bízta meg.

Spanyolországban áprilisban életbe lépett az agglégényadó. Madridból jelentik: Az utóbbi 10 esztendőben feltűnően csökkent Spanyolországban a házasságkötések száma. A spanyol kormány most segíteni akar a sok párban maradt leány sorsán és április 1-től kezdve megadóztatta az agglégényeket. A harmincdik évüket betöltött nőfelnőket háromszázalékos jövedelmi adót vetnek ki és ezt a legszigorubb módon behajtják rajtuk. Ennek az adófizetésnek kötelezettségét még a Spanyolországban letelepedett idegen

1 m. fehérnemű-vászon . . . . . lei 39
1 m. mosó delén . . . . . lei 39

Szabó Jenő divatáruházában Cluj

állampolgárookra is kiterjesztik. Oda tehát nem lehet majd menekülnök a csökönys agglégényeknek olyan országokból, ahol már szintén kitalálták az agglégényadót, mint a házasságkötés előmozdítója.

Hevesi Piroska és Pfeifer Alfréd hangversenye. Május 12-én, szombaton este fél 9 órakor a kat. gimnázium dísztermében tartja a kitünő művészpár ezidei utolsó hangversenyét, nagyszabásu, nívós műsorral. Programok Le-pagenál kaphatók.

Arverési hirdetmény!

Átvételben és fizetésben késedelmes Spitz Testvérek aradi cég terhére, vesztélyére és költségére Satu-Maren, irodában (Str. Col. Jacobini 2.) kir. közjegyző közreműködésével folyó évi május hó 7-ik napján, délután 4 órakor árverésen eladók legtöbbet ígérőnek 59.175 kg. egészséges, száraz, penész-, doh- és sámentes 1927. évi termései préselt szénát satumarei fuvari paritásban 15 tonnás csukott kocsi-ban, esetleg vevő kívánására általa adandó ponyvák felhasználásával, nyitott kocsi-ban, költségmentesen raketerület teljes kihasználásával, vagonba rakva métermázsánként 260 lej kikialitási áron, de ezen alul is.

Eladó belföldön, temesvári tőzsdeszokványok alapján szavatol áru minőségért.

Venni szándékozók az árverés megkezdése előtt 20.000 lej bánatpénzt kötelesek letenni, mely összeg a vételárba vevő javára a szállítás befejezésénél betudatik.

Vevő tartozik a megvett áru elszállítására nyomban dispoziációt adni és egyuttal a vételárnak hivatalos vasuti fuvarlevél-másodpéldány ellenében való kifizetésére bármely satumarei nagybánknál eladót meghítelezni. Elszámolási alapul szolgál a fuvarlevél-másodpéldányon feltüntetett hivatalos mérleg bélyegzővel igazolt súlymennyiség.

Vevő az árverés befejezésekor vételáron felül tartozik készpénzben kifizetni a vételi illetéket is.

Satumare, 1928. évi április hó 30-ik napján.

Dr. Hirsch Ernő ügyvéd.

12 leiert

kimoshat 100 drb. fehérneműt anélkül, hogy a szokásos kézzel való mosásra szükség lenne, ha

Lavseul Nora

koncentráit szappannal kifőzi. A kémiai laboratorium által kiállított bizonyítvány garancia, hogy a fehérneműt a koncentráit szappannal nem támadja meg. Kapható az összes fűszerkereskedésben

Főlerakat

Bukarest, Str. Morilor 26.

PENZSZEKRENYEK
SZOLID, ELEGANS,
OLCSÓ.
4000 LEJTŐL KEZDVE
HEINRICH L. WEINTRAUB
CEGNEI, BUCURESTI, CALEA
MOSILOR 80
KIVANATRA INGYEN AR-
JEGYZEKET KÜLDÖK.

A tudományos irodalom nagy eseménye!

Dr. Ligeti Sándor új könyve
Az erkölcs keletkezése és fejlődése
Az erkölstudomány nagy kérdéseinek ismertetése és továbbfejlesztése
Kivonat a tartalomból.

Az erkölstudományok gyakorlati jelentősége.
Gyakorlati és elméleti erkölcs.

Az erkölcs keletkezése.
A lelkiismeret.
Az állati csoportok erkölcsi ítéletei.
Egyéni és társas erkölcs, stb.
A jó és rossz jelentősége az etikában.

Az erkölcs élete.
A vallás-erkölcs.
A nevelés, tekintély és hatalom.
Az uralkodó erkölcs kettős jellege.
Az erkölcsök differenciálódása.
A foglalkozások és nemi élet erkölcsői.
Gazdasági erkölcs.
Társadalomtudomány és erkölcs-tan, stb.

Az erkölcs fejlődése és jövője.
Az erkölcs-tan utja a politika tanulmányozásához.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Közgazdaság

A megvalósulás stadiumába lépett az országos kereskedelmi hitelintézet létesítése

A bukaresti Sfatul-kongresszus fog véglegesen dönteni az intézet létesítésének formájáról

(Cluj-Kolozsvár május 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mintegy négy évvel ezelőtt vetődött fel érdekelt körökben, amelyek előre látták a gazdasági, elsősorban pedig a kereskedelmi életre most bekövetkezett krízist és hitelválságot, az az eszme, hogy az ipari hitelintézet mintájára meg kell teremteni a kereskedelem hitelintézetét is.

A terv általános tetszéssel találkozott az összes kereskedelmi körökben, csak éppen az illetékes kormányzati fórumok húzódtak a megvalósításától.

Ezenek a semlegességnek, amelynek igazi okát senki sem ismeri, lett azután részben a következménye az, hogy míg az ipar aránylag kevésbé szenvedett a tartós hitelválság következtében, a kereskedelem, amely olcsó hitelforrás híján ki volt szolgáltatva a legális és illegális kamatszországnak, összeroppant.

Sfatul-bankok a nagyobb városokban

Most, a tizenkettedik órában a kormány idét szakított magának, hogy végre az összes közterhek fizetése terén vezető kereskedelem életérdekeivel is foglalkozzék. Négy súlyos esztendő eltelével komoly formát öltött a kereskedelem hitelproblémájának megoldási szükségessége. Ezúttal sem arról van szó, hogy maga az állami teremtse meg a kereskedelem olcsó hitelforrásait, mert ezt maga a kereskedelem akarja megismerni, amely az államtól csak támogatást kíván, azt a minimális támogatást, amelyre minden adófizető polgárnak igénye lehet az állammal szemben.

A kereskedelmi hitelintézet létesítésének ügyét a Sfatul Negustoresc intervencióra vette elő a kormány, amely előtt már kész tervezet fekszik. Eszerint a hitelintézetet úgy alkulna meg, hogy a régióban már hat városban is régen működő Sfatul bankok mintájára

az összes nagyobb kereskedelmi városokban, ahol a Sfatulnak tagozata van, pénzügyintézet létesülne

és az összes Sfatul-bankok a belső autonómia teljes megőrzése mellett kifelé egyetlen bankfederációt képeznének a Banca Nationalától felveendő reeszkompt hitelek tekintetében.

Külföldi hitelforrások

A kérdés már olyan előrehaladott stádiumban van, hogy a központi felhívásra

a Sfatul kolozsvári szervezetének választmányára is foglalkozott már vele az április 30-án este megtartott ülésében. Tuffli R. Richard helyettes polgármester elnöki megnyitójában különösen a kérdés megoldásának szociális jelentőségét ismertette, míg a technikai és gazdasági részről Gombos Benő tartott igen alapos, adatszéri referátumot. Szerinte a mai belföldi pénzügyi és hitelviszonyok mellett a szindikalizált Sfatul-bankok csak úgy fejthetnek ki célkitűzéseiknek megfelelő tevékenységet, ha megfelelő nagyságu és olcsó külföldi hitelforrás áll majd rendelkezésükre.

Legalább egymilliárd lej az az összeg, amelyre a kereskedelmek hitelintézetnek van szüksége van.

A kereskedelmi hitelintézet létesítésénél figyelembe kell azonban venni azoknak a bankoknak az érdekét is, amelyek alapításában kereskedők is érdekeltek vannak, nehogy ezek a kereskedők az intézet révén esetleg önmaguk ellen dolgozzanak

Biztosítani kell az intézet függetlenségét

Más felszólalók azt proponálták, hogy a kereskedelmi hitelintézet éppen olyan fehérvárosi állami szerv legyen, mint a Creditul Industrial. Romanovici Grigore főtitkár szerint azonban ez azt jelentené, hogy igénybe kellene venni az állam és a nagybankok aportját, ami az intézet hitelpolitikájának függetlenségét csorbíthatná. Jihescu Ion mérnök szerint is erre nincs szükség. Az a fontos, hogy még a legkisebb kereskedő is legalább egyetlen részvény jegyzésével vegyen részt az alapításban, hogy ilyen módon az intézet irányítását a kereskedők kezében maradjon.

Ghimescu Alexandru, a Leonida-művek kolozsvári igazgatója, elismeréssel adózott Gombos Benő szakszerű előadásának, egyben esatlakozott Nimberger Ernő azon javaslatához, hogy ebben a kérdésben közgyűlést kell összehívni, de csak a május 6-án, vagy 13-án tartandó bukaresti kongresszusnak ebben az ügyben hozandó határozata után. A javaslatot elfogadták.

A városi telepadok ügye

Ezután a városi telepadok kivételének kérdésével foglalkozott a választmány. Egyes tagok közölték, hogy bár a városi tanács a kvótát le is szállította 30 száza-

Mindenki vehet rádiót!

Hiteképes egyéneknek kedvező részletfizetés. Készülékünket bárki kívánságára kipróbáljuk. Alkatrészek a legjobb minőségben megfelelő olcsó árak. Érdeklődjön áraink iránt.

ELECTRICA

Cluj, Piata Unirii 28. sz. — Központi szálló épülete. Telefon: 6-10.

lékről 25-re és 20 százalékról 15-re, a kivételbizottságok nem veszik figyelembe az üzlethérszerződéseket, hanem a pénzügyigazgatóság által legutóbb eszközölt irreálisan magas házberértékelések alapján állapítják meg a telepadókat. Ilyenformán

vannak esek, amikor a leszállított

Temesváron megalakult az erdélyi háztulajdonosok első bankja. A háztulajdonos-szervezetek, mint ismeretes, Erdély összes nagyobb városában mozgalmat indítottak, hogy önálló pénzügyintézetet alapítsanak, melyek az építkezésekkel és kijavításokkal könnyű feltételekkel kölcsönt nyújtsanak. Egy régebbi nagyvárosi szövetségi alakulás után azonban csak a mult héten alakult meg Temesvárt az első háztulajdonos bank. Zeizalag Hitelintézet céggel és három millió alaptőkével. Az új bank társaság-alakulatokat akar összehozni és az alapítók, éppen a kolozsvári mozgalomra hivatkozva, társaságok építésével igyekeznek az építkezési kedvet fellendíteni. Az alapítók, nyilatkozatuk szerint, igényt kaptak a kormánytól arra, hogy a Banca Nationala nagyobb reeszkompt hitelet fog nyújtani az intézetnek, amely ilyenformán olcsó hitelt bocsájthat majd az építkezni akarók rendelkezésére.

Lényeges változások a magyar import-vámtarifájában. Budapestről jelentik: Május elsejétől a magyar kiviteli vámtarifában lényeges változások léptek életbe. További intézkedésig feltételeken szabaddá tették a következő cikkek levételét: egyéves és 2 éves ponyva darabonként 50 kiló súlyhatárig, az állati eredetű takarmányfélék, kész állapotban is. Raimé-fonal szőnyegszövetekhez, hengerelt acél ékalakban korcsolyák készítésére, Wolfram- és krómáccsallagok és lemezek, sebességmérők, iránytűk és más repülőgépgyártásához szükséges műszerek. Az acetont minden feltétel nélkül szabadon importálható. A hangyasav és jégcevet vámentességét megszüntették. Az orvosi célokra szükséges jégcevet kedvezményes vámja 100 kilónként 12 arany korona. A metylalkohol (faszesz) bontása ezentúl csak feltételeken szabad az eddigi korlátlan vámentesség helyett. Megszűnt a még nem exponált filmek eddigi 10 százalékos vámentességének.

telepadó 100 százalékkal is magasabb a tavalyinál.

A Sfatul választmánya elhatározta, hogy a konkrét panaszok összegyűjtése érdekében csütörtökön, május harmadikán este 9 órakor ankétot rendez, amelyre a város kereskedőit ezúton hívja meg.

A kész pamutszöveteknél, amelyek két vagy több százból, vagy merceizált fonalból vannak szöve, megszüntették az eddigi 100 százalékos vámtöbbletet. Az egyes automobilalkatrészeknél engedélyezett feltételes vámentességű kiterjesztették a repülőgépgyártási alkatrészekre is.

Érdekes fizetéseptelenség a bukaresti piacon. A bukaresti Kligmann et Stoller közkereseti társaság hathónapos moratóriumot kért az ilfovi törvényszéken. A cég igen érdekes körülmények miatt került fizetéseptelenségbe. Három hónappal ezelőtt egy 4 millió 140 ezer lejes váltót adott az E. L. Pogoroff-cégnek és a Postavarul S. A. posztógyárnak fedezetül olyan árura, amelyet nem kapott meg. A váltót a Bogoroff-cégnek kellett volna lejáratkor kifizetnie, de a cég időközben maga is moratóriumot kért, miután a váltót a Postavarul utján leszállította. Tekintettel arra, hogy azóta a Postavarul is moratóriumban van, a követelést nincs kin behajtani és ezért a kibocsátó Kligmann et Stoller cég kéri fogja a váltók megsemmisítését. A cég egyébként ettől a különös váltótól eltekintve aktív, mert tényleges vagyona 3 millió 157.000 lej, míg a passzívai csak 2 millió 670.800 lejt tesznek ki.

Teszler posztó nagyáruházában

Nagy választék szövet és bélésárukban

Főpostával szemben

Gummi-bélyegzőt és nyomtatványt csakis állam szerzheti be olcsón, szépen és gyorsan. EUGEN KATZ Cluj, Str. Regina Maria 3/1. — Könyvnyomda és bélyegzőgyár.

Pályázat

Második mérszöt מודל וקורא שיתב kérésünk, aki úgy a hitközségneél, mint a מודל וקורא-nál kicegítő sameszi, részben pénzbeszedői teendőket is ellásson. Kiscsaládu, szerényigényű pályázók adják be מודל וקורא-másolatokkal és működési bizonyítvánnyal felszerelt, életkorukat és fizetési igényüket is feltüntető kérvényeket a Statusquo izr. hitközség elnökségéhez — Satumare (Szatmár).

TÖZSDE

A piac erősen megszilárdult, élénk kereslettel mindenben

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 május 2 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárás						
Zürich	3150-3160	—	—	48975	3150	1102625	13695	65020	1927
Newyork	163-164	519	5188.60	2542	16275	57240	71050	3375	—
London	797-798	253250	2532	12402	797	279250	3468	16465	48787
Páris	647-652	2042	2042	—	642	225150	279625	13272	39550
Milano	865-870	2734	2734	13390	859	3015	374325	17784	527
Prága	485-487	1538	1538	—	482	210625	—	—	29650
Budapest	2880-2890	996500	906730	—	2866	—	125062	584250	—
Belgrád	—	91325	91325	—	288	—	—	593650	176
Bukarest	—	324	323	1585	—	1.0725	—	2115	63
Varsó	—	5820	5820	—	1850	641750	7967	37835	—
Bécs	2235-2305	730250	730250	—	2250	305375	—	47490	—
Berlin	3910-3920	12112	12112	—	3890	13690	16993	8069750	—

Száz lej árfolyama: Zürich (uto) 324, Páris 1585, Budapest 35450, Bécs 44050, Prága 2115.

APRÓK

Egyszer közl... betűvel... Állástkeresőknek... Apróhirdetéseket... levelet csak úgy... mellékelve van... előfiz.

Vennék... sztal, 4 vagy 6... tel. Cim a kiadó

Ügynökök... akvizitőrök, inkas... juk, magas jutu... levéltetnek... „Da... bica” Cluj, R... Ferdinand 62.

Legujabb villa... felvételi kit... „Syrena” gra... fon művészele... zek 98 leiert... hatók. Legu... stagertk. Tra... nál Cluj.

Zongora kitu... ptoiban, olcsón... Cim a kiadóban

Hu az

Az konszenvé taborához sorába, ki

a ma

Leh között, mi hezedő go előfizetők akik ujlag

A Fon

Romania es zeténél, an sorsolási é

Enn nélkül, mé nemcsak a évnek lejár

Ötv biztosítást, befizetendő életkora sz lesz, azt a

Ha fizetést elő

az Uj Ke és hatodit önknek, jük kötvé esedékes resztül

Ak ne aii

mert ezzel lességét te havi dij f biztosított Ant

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszer közl. snél egy szö 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 5 lej. Aláírási díj 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési díj 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Vennék világos szatát, 4 vagy 6 székkel. Cím a kiadóban

Ügynökök, inkasszó, inkasszó, magas juttatás, levezetők, **Danubia** Cluj, Regele Ferdinand 62. 439

Legújabb villany-vezetési kitűző, **Syrena** gramofon művészlemez 98 leírás kapottok. Legújabb stagerik, Triskánai - Cluj

Zongora kitűző, alacsony, olcsón eladó. Cím a kiadóban. 403

Főzni jól tudó szorgalmas zsidóleány vagy egyedül álló asszony, ki a varrásához ért, polgári családhoz házasodni akar. Keresték május 15 vagy június 1-re. - Ajánlatok a Deva és Vidéke, Deva - kiadónivalához küldendők. 459

Eladó egy üvegtető alyannal együtt. - Kert-vezetőknél alkalmas. Érkezhetni Egyetem-u. 3., a háztölgényel. 459

Eladó egy kiváló hangu meszerhegedő. Cím a kiadóban.

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

üvegesizolda és tükrögyár. Táblá-üveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újra foncsorozása

Lakást adok egy szoba takarítás ellenében. Kleimec, Király-u. 43. Érkezni d. e. 11-ig, d. u. 4-ig.

Mérlegképes könyvelő, perfect román, magyar és német levelező és gépíró. 10 éki iródat gyakorlat, megfelelő alkalmazást keres. - Cím a kiadóban

Teljesen külbéjárta nagy uccal csinosan burkozott szoba kiadó fiatalembereknek vagy házaspárnak, esetleg fürdőszobahasználattal is, május 15-re. Cím a kiadóban.

Kefeáru

ecs etáru

olcsón

Müller

keféreze, - Cluj, Str. Jorga 14

Kérjen ajánlatot

2 tüdőcsucs-furutos leánykat vagy fiút teljes ellátásra és kezelésre elfogadok. Nagy kerttel rendelkezem. Cím a kiadóban

FELHÍVÁS

Tudomásunkra jutott, hogy Szentegyletünk nevében a nagyváradi Chewra-Kadischea Aggok-Menháza javára az országban pénzadományokat gyűjtenek.

Felhívjuk zsidó hiveinket, hogy az oly egyénekek, kik ily célból jelentkeznek, járjanak el mint közönséges csalókkal, mert mi ilyenmő megbízást senkinek nem adunk s ha bármíno igazoló okmányokat felmutatnának, ha azok adományok gyűjtéséről szólnak, tisztán hamisítványok.

Ezen felhívásunk nem érinti kórházunk képakecióját, mellyel legális okmányokkal ellátott komoly egyének vannak részünkről megbízva, kiket minél határozótabban támogatni kérünk de megjegyezzük, hogy adományok elfogadásától ezek is le vannak tilva.

SPITZ LEITNER titkár. elnök.

Columbia gramofon és lemezek

Révész Ernő, Targu-Mures.

Motorkerék párt

Lei 20.000-tól, - **segélmotort** Lei 7000-tól, minden kerékpárra 5 perc alatt felszerelhető. **Használt gramofonlemezket** becsérel. Kékfény villany gyogyító készülék Lei 100, használható 20 fele betegségnél, orvos nélkül is. - **Villanyégők** 50 gyf. Lei 32- - Ismertető füzetet és képes árlapokat 20- - lei ellenében küld a **Motorica - Arad**

Tüdőbetegek kérjenek ismertető füzetet Ojáh Károly plébános által felalált csodahatású **Antiphtysin** államilag engedélyezett tüdőbaj elleni gyógyszerrel. Füzetet bárkinek díjmentesen **küld az egyedüli készítő: Osváth Gyógyszertár - Targu-Mures**

Utazó urak! Hotel Park

(vis a vis gara Satu-Mare)

Restaurant Katz - házi konyha, gyors és figyelmes kiszolgálás. Garantiált feregmeptes szobák kaphatók

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Új Kelet minden előfizetőjének

Az Új Kelet elhatározta, hogy egyre növekvő olvasótáborához rokonzenyének ellenszolgáltatásképpen mindazokat, akik már előfizetőink táborához tartoznak, valamint azok is, akik most lépnek be előfizetőink sorába, kivánságukra

a maga nemében páratlan ajándékban részesíti.

Lehet-e jobb ajándékot adni a mai szomorú gazdasági viszonyok között, mint egy életbiztosítási kötvényt, amely a család fő vállaira nehezédő gondot megosztja? Eppen ezért elhatároztuk, hogy valamennyi előfizetőnknek, akik előfizetési hátralékban nincsenek, valamint azokat, akik újlag lépnek be előfizetőink sorába,

A Fonciera Általános Biztosító Részvénytársaságnál

Románia egyik legjobb bonitású és egyik legmegbízhatóbb biztosító intézeténél, amelynek egész Romániára szóló központja Kolozsváron van a sorsolási és népbiztosítási osztálynál

huszezer lei összeg erejéig bebiztosítjuk.

Ennek a biztosítási módnak előnyei közismertek. Orvosi vizsgálat nélkül, mérsékelt havi díjazásért, a biztosított tőke azonnal kifizettetik nemcsak a biztosított halála esetén, vagy a biztosítási időtartamnak, husz évnek lejártakor, de

minden hónapban kisorsolják a kötvények arányos részét és a kisorsolt kötvények tulajdonosai nyomban megkapják a biztosított tőke teljes értékét, vagyis 20,000 leit.

Ötven éves korig orvosi vizsgálat nélkül, bárki megkötetheti ezt a biztosítást, melynek eredeti feltételei szerint a kötvény-illeték 40 lej, a befizetendő havi díj pedig 84 és 102 lej között váltakozik, a biztosított életkora szerint. Aki azonban már az Új Kelet előfizetője, vagy előfizetője lesz, azt az Új Kelet

220, illetőleg 310 lej ajándékban részesíti, úgy hogy a lap előfizetése ugyazzólván semmibe sem kerül.

Ha már előfizetője az Új Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre, úgy

az Új Kelet fizeti ki a biztosítási kötvényilletéket, valamint az első és hatodik hónapban esedékes részletet. Annak a régi előfizetőnknek, aki egyszerre egy félévi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét, valamint első, hatodik és kilencedik hónapban esedékes díját, vagyis a kötvényilletéken kívül három hónapban kezesztül az Új Kelet vállalja a biztosítási díjtételek befizetését.

Aki még nem előfizetője az Új Keletnek, annak

nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfizetőink sorába

mert ezzel nemcsak a legjobb erdélyi lapot szerzi meg magának, de kötelességét teljesíti családjával szemben és szerencsés esetben már néhány havi díj fizetés után is, ha a kötvény kisorsolják, megkapja a teljes biztosított összeget.

Annál könnyebben megkötetheti mindenki ezt a biztosítást, mert új

előfizetőinknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az új előfizető az egynegyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy neki is kifizetjük kötvényilletékét, valamint az első és a hatodik hónapra esedékes díj összegét. Tehát háromszázhusz lej előfizetési díjból kettőszázhusz lejt a FONCIERA BIZSOSITÓ TÁRSASÁGNAK fizetünk be előfizetőnk javára és így

mindössze száz leibe kerül az Új Kelet negyedévi előfizetése.

Az új előfizető azonban egy félévi előfizetést küld be, annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvényilletéken kívül kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészteteket, vagyis összesen háromszázhusz lejt és így

az Új Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja.

Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat.

Még ma vágja ki idemellékelt szelvényünket, küldje be negyedévi vagy félévi előfizetési díjat és

nemcsak a lapot kapja meg napról-napra, de teljesen ingyen, rögtön kezhez veszi kötvényét is, melyben a kötvényilleték, és az első hónap díja nyugtázva van.

Ha a negyed, illetve félévi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban, illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldjön a biztosító társaságnak, mert ezekben a hónapokban, az Új Kelet fizeti be ön helyett a díjat és automaikusán, minden fizetés nélkül kapja meg a szaldirozott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a mellékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándékra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azoknak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küldeniök és annak alapján a Foncierával felvételjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettséggel bennünket terhelnek.

Az Új Kelet felhívása és ajándéka alapján biztosítani kívánom magamat a

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint huszezer lejre

Kelt _____ 1928 _____

Név _____

Foglalkozás _____

Lakhely _____

Pontos cím _____

Olvasható írást kérünk és teljesen pontos címet

Lesütött szemek

Írta: Juda Léb Perez

— Amit épen tenni lehet — felelte a ros jesiva En nagyon szívesen a segítségemre leszek, magam kioldom hozzád a sádehnt és megmondom neki, kihez forduljon... Föltétlenül akarom, hogy olyan családhoz kerüljön, ahol sokan vannak, ahol leányod megismerkedhetik a világ kellemes oldalával. Persze csak a megengedett örömközel... Meglátod, isten segítségével sikerülni fog ez a dolog! És ha majd egy más alkalommal jössz el hozzám és pedig a másik leányod érdekében, akkor majd, ha isten megsegített és együtt lesz a hozomány a gyermeknek, akkor olyan vót kapsz, akit arany nyál nem lehet fölbecsülni. Közben azonban a fiatalabbat kell kiházasítani.

V.

— És így történt.
A ros jesiva tanácsára Malkét nagy titokban egy jó családból való fiatal emberrel eljegyezték. Malke az utolsó percig nem tudta, miért vesz a szabó mértéket róla, miért keltették fel őt korán reggel és miért hozták el őt Prágába.

Amikor azután megértette, hogy mindez mit jelentett, egy szót nem szólt. Fiatal lelke teljesen magába zárult.

Senki emberfia nem tudta, mi ment végbe a szívben, de aki meglátta őt, azt kellett hinnie, hogy boldog, olyan meglepedtetnek látszott... Kicsit sápadt volt és szeméit lesütötte, de mit jelent ez? Eleinte azt hitték, hogy ez menyasszonyi baj és kedvesség, később azonban azt mondták az emberek, hogy isten ilyenek teremtette. Mindegy, mindenképen nagyon szép volt. Az emberek megbámulták. Az anyósa nélkül pedig egyetlen lépést nem tett, semmiféle kívánságai nem voltak, amit főztek neki, azt megett, amit odaállítottak az asztalára, azt megitta. Jövevényes, csendes és szép teremtés volt. És amikor szombaton telvette atlatzból készült fekete ruhát, az arany övvel, alabástrom nyakára pedig gyöngyfüzért tett, füleibe brilliáns fülönfigyőket, az asszonyok az utcán megállottak. Rámeredtek és így szóltak:

— Epen olyan, mint egy hercegnő!

Ő azonban csendben és szemérmesen ment az utcán, mintha nem is róla beszéltek. Elment a templomba, odaállott anyósa mellé a rácshoz, lesütötte szeméit, fehér kezével felnyitotta az imakönyv ezüst csattját és aká megremegtek...

Igy volt ez szombatonként.

Köznapokon pedig minden este megkérdezték tőle:

— Hol szeretnél setálni, Malke?

Malke semmit sem felelt, oda ment, ahová a többiek mentek... És ha egy ötvös kirakatnál mentek el és megállottak, akkor Malke is megállott, nem azért, mintha érdekelné őt a sok drágaság, hanem mert a többiek is megállottak. Ilyenkor a levegőbe nézett.

Az emberek pedig, akik látták, így nyilatkoztak:

— Nem kell néznie az ékszereket! Főslóges, hiszen ő maga is egy szép ékszer!

Fiatal férje pedig nem is tudott lélegzeni nélküle. Ugy vigyázott rá, mint a szeme világra.

Minden tekintetben pedig tökéletesnek látszott...

Kívülről nézve sima és tiszta, mint egy kristály.

De vajon belülről milyen?

Belülről magában viselte a korcsmát a táncos és a játékos... Szívében a fiatal gróf képe élt és ez a kép elfőlte előle az egész világot. Mihelyt lezárta szemét — akár a templomban a Korlát előtt, akár szombat kimenetelekor

a szép zsidó dal ütemei mellett, akár péntek este, amikor áldást mondott a gyertyákra — a fantáziája elkezdett játszani és a gróffal együtt táncolt a korcsmában olyan viharosan és széduletesen, hogy isten irgalmazzon. Vagy elgondolta, hogy együtt lovagolt ki vele a tejfőhár lovon ki az erdőbe és végigszárgult vele hegyen-völgyön... Amikor pedig férje hozzá közeledett, azonnal lecsukja szeméit. Nyakába borul és csókolja. De vajon kit? Bizony a fiatal gróft csókolja és öleli...

Ha a fiatal férj kérleli őt — hiszen annyira szereti szép szeméit. — és amikor arra kéri:

— Drága életem, nyisd fel szép szeméidet nyisd ki a Paradicsom kapuját!

Ő akkor soha nem engedelmeskedik. És ha — hiszen a férfi még olyan fiatal — némelykor erőszakkal akarja keresztülvinni akarátát és kissé eltávolodik, akkor az asszony átöleli őt karjával. Olyan erősen, mintha harapógökökkel fogná. A férfi megijed, szabadulni szeretne tőle, az asszony azonban kérleli tompa hangon:

— Drága grófiom, édes madaram!...

A férje pedig azt hiszi, hogy nagyon szereti őt és azért szólítja grófnak és madarának.

Ilyen kifejezéseket bizonyára ott-lép hallotta a falujában, — mondja a férj és hozzátéveszi:

— Ha nagyon szegényes, akkor csak tartsa lesütve a szemét!

VI.

Igy élt Malke néhány évig. Nem voltak gyermekei és alapjában véve nem is a férjével élt...

Mivel lehet ezt voltaképpen összehasonlítani?

Aimával, amely látszólag egészséges és friss, amelynek héja rózsás és olyan finom, mint az ég napkeltekor. Olyan elcsábítóan gyönyörű volt ez a nő. Valóságban azonban csak a gyümölcs héja egészséges és friss, belülről azonban szíjjel van marva férgek marlak szét...

Másképp egészen másképp alakult Nechama sorsa. Jechiel-Michel idősebb leányát. Az öreg sorsa is megfordult és a kenyeret, amint az gyakorlatfordult, a vajás felével lefelé esett a földre...

Mintán Malke lakodalmán eleget táncolt, Jechiel-Michel néhány tallérrel a zsebében hazautazott Prágából. Amikor pedig elérte a falu határát, minden ingóságát, ágycit, asztalait, székeit a szabad rétten látta. A gróf emberei pedig és egy paraszt ott öröködték a holmik mellett.

A paraszt nem engedte meg neki, hogy bemegyjen a faluba.

Kiderült ugyanis, hogy mialatt ifjabbik leányának lakodalmán táncolt, egy másik zsidó nagyobb bérösszeget kínált a földesurnak. A fiatal gróf rábeszélte apját, hogy fogadja el a másik zsidó ajánlatát...

Az új bérő pedig már ott ült a vendéglőben.

Felesége és leánya sirni kezdtek és egyik ájulásból a másikba estek. Jechiel-Michel arra kérte az őr, engedné meg, hogy legalább bejussón a grófhoz egynehány szóra. A paraszt erre levette válláról a puskát és azt, monddta, hogy egy tapodtat sem mehet beljebb, mert különben leteríti. Erre neki, — mondotta — parancsa van.

A paraszt Jechiel-Michel régi ismerőse volt és bizony könnyek gyűltek a szemébe. De a gróf egyszer kimondotta a parancsot és akkor bizony nincs mit csinálni. Prágába sem utazhat vissza, mert már csak néhány tallér van a zsebében. Azonfelül nem szeretne volna Malkét sem elkészeríteni az

ő hirtelenl jött szegénységével. Így hát feleségével és Nechama leányával egy másik faluba utazott, amely még távolabb volt Prágától, egy másik földesurhoz és attól kért engedelmet, hogy a faluban üzletet nyithasson és sóval, kenyérral és más áruval kereskedhessen. A boltot leánya és felesége őrizetére bizta, ő maga pedig kiment a nagyvilágba, hogy pereskedjen a gróffal (szerződése ugyanis még nem járt le) és hogy a zsidót, aki kirturta őt korcsmai jogából, rabbi-kollégium elé állítsa...

Ez azonban nem történt olyan gyorsan, mint ahogy én azt elmondom. Annál kevésbé, minthogy Jechiel-Michelnek már nem volt pénze. Néhány esztendőig tartott ez. A gróf elleni perét elvesztette és néhány évig börtönben kellett ülnie, minthogy nem tudta megfizetni a pereskedés költségeit. Azonban a rabbitanács előtt megnyerte a pert, de mihaszna volt belőle, amikor a vádlott az ítéletet nem fogadja el magára nézve kötelezőnek. A prágai caddik pedig, akinek módjában lett volna ezt az embert az ítélet elfogadására kötelezni, közben meghalt. Prága új rabbit keresett, de nem talált másikat. Így tehát Jechiel-Michel nem találta meg az igazságát.

Néhány esztendő múlva Jechiel-Michel fáradtan és lesóványodva tért vissza övüéhez, befeküdt az ágyba, néhány hétig betegeskedett, azután meghalt. Felesége csak pár hónappal élte túl őt. Nechama pedig árván és elhagyatottan maradt vissza, mint egy utszéli kő a faluban.

A bolt nem jövedelmezett, mert már nem volt áru benne... a parasztlányok nem hagynak békét neki, mióta egyedül maradt, tréfálkoztak vele, olykor gyűlölték, mert a zsidó leány olyan nagyon megközelíthetetlen volt.

Nechama levelet írt Prágába a húgának és egy másik levelet. A húga azonban, mint tudjuk, ugy élt, mintha álmvilágban lenne és nem is olvasott leveleket... Az elhagyatott árva tehát nem kapott választ Egy-éjszaka felkelt bezárta a boltot és gyalog kisompolygott a faluból. Sorsát isten kezébe helyezte és remélte, hogy el fog jutni a nővéréhez Prágába.

Gondolta, elvégre az embernek a nővére még sincs köből!

(Vége következik.)

Üzlet-helyiség
két nagy kirakattal, a piac legforgalmasabb helyén nagy kiadó. Engros üzlet-raktárhelyiséggel, nek is alkalmas. Ertekezhetni József Emil cipőraktárában — Tg.-Mures

Szováta-fürdőn

Villa Speranza
uri panzio
Szováta-fürdő

a kitünően ismert **בשר ארטה** **חמי** panzio a villa SPERANZA-ban, lényeges átalakításokkal, ezidén már **junius hóban megnyílik.**

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előjegyzést elfogad **dr. Krausz Józsefné** főrabbiné, **Diciosanmartin** (Dicsósztmárton)

Színház - Művésze

Magyar Színház műsora

Csütörtök: Zenebona. (B. bérlet. Sorozatszám 333.)

Péntek: Zenebona. (C. bérlet. Sorozatszám 339.)

Szombat délután fél 4 órakor: Cigánybáró. (Utolsó ifjúsági előadás, nagyon olcsó helyárakkal. Léva Ilonka fellépésével. Bevezető előadást tart: Kendé János. Sorozatszám 340.)

Szombat este fél 9-kor: Zenebona. (Bérlétszűnetben. Ssz. 341.)

Vasárnap 5-kor: Mesék az irógépről. (Mozi-helyárak: 50, 40, 30, 20, 10 lej egy-egy jegy. Kolbayval, Mendével, Lászlóval, Ihással. Ssz. 342.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Zenebona. (Ssz. 343.)

Hétfőn: Aranyhattyu. 50, 40, 30, 20, 10 lejes helyárakkal! (Kolbay Ildikóval, Mendével. Lászlóval, Ihással. Sorozatszám 344.)

A színházi iroda közleményei

A Zenebona premiérje csütörtökön este lesz. Kolbay Ildikó betegsége miatt a Zenebonának csütörtökön este lesz premiérje. A bérlet így változik: Csütörtökön premiérbérlet, pénteken A. bérlet szombaton B. bérlet és vasárnap este C. bérlet.

Ma este mozi-helyárak a színházban. Ma este a Balról a harmadik, ezt a mulatságos, változatos, kedves revüütdnságot fogják adni. Egy jegy ára 10, 20, 30, 40, 50 lej. Jegyekről tanácsos előre gondoskodni.

Vasárnap 5 órakor Mesék az irógépről nagyon olcsó helyárakkal. Vasárnap d. u. 5 órakor az idei évad óriási operettütdnságát: Mesék az irógépről adják 10, 20, 30, 40 és 50 lejes helyárakkal.

Hétfőn: Aranyhattyu 10, 20, 30, 40 és 50 lejes helyárakkal Hétfőn este az Aranyhattyút adják igen olcsó helyárakkal. Jegyek már a hétfő esti előadásra is válthatók.

Corso filmszínház műsora

Csütörtök 5, 7, 9 órakor, Premier. **Ramper** Az ember-állat. Paul Wegener legnagyobb filmalkotása. Minosa képezeletet fellümlő grandiozítás és fantázia.
Péntek 5, 7, 9-kor **Ramper** Az ember-állat.
Szombat 5, 7, 9-kor **Ramper** Az ember-állat.

Az Edison filmszínház műsora

Csütörtök 5, 7 és 9 órakor: — Ős az a nő? Harry Langdonnal.
Hétköznapokon leszállított helyárak, 10, 15, 20 és 25 lej.

Könyvelési és üzleti könyvek
különleges vonalzását készíti a **Cartea Românească** könyvgyár — Cluj pontosan, jól és olcsón

KIADÓH...
Szf...
SZÉKES...
Egy...
XI évf...
1928

A kalas

A bulgár kormány a te be azok ben, akik árák felha hasznót sze katasztróái Kolozsvár vihar tomb rek örömet szerzett ru haragja, m nak és ház csapás — I zárólag Kol ké felett to Legalább is pul szolgál horribile d sére.
Es mégis, va rángattá jégesöt köve szűzletét! piacon a zö helytelenb Kat is felem Mert akáron erőtelni fan juk megtalá napi jégveré se között, h az idej jég r rül van a l meretekben kalom jó ar guljanak s kárával fok
A mai ál permanens k megítélésre moruságot r masztott kif nálni.
Csak pár örömmel a tézkedését, n vnyelt felfüg mulationk a az idézne f akik a város élve, ezen há a közösség é öbju előnyé vásárló közb kezelnek.
A mai ing vezetés, hogy nélan szoszól a maximális mulva — a gyszatók ele gedve, — a sít fogják le
A korlát te fatott s amel a termelő, ill közö körsné sa fog állitla Azok tehát napi jégverés fog, asztóközé tulajdonképer ből ere le elő dekeiket is v
A károsult minden mélt érdemlik az kövelehetik. akceptálhni tud Kolozsvár pia vidékekről lát